

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Інститут електроенергетики

Електротехнічний факультет

Кафедра перекладу

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
кваліфікаційної роботи ступеню магістр

студента Вяткіної О. А.

академічної групи 035м-22-1

спеціальності 035 Філологія

за освітньо-професійною програмою вищої освіти «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

на тему «Структурно-семантичні особливості англійських термінів фінансово-економічної сфери та способи їх перекладу українською мовою»

Керівник	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	Бойко Я. В.	95	відмінно	

Рецензент	Нестерова О.Ю.			
-----------	----------------	--	--	--

Нормоконтролер	Короткова С.В.			
----------------	----------------	--	--	--

Дніпро
2023

ЗАТВЕРДЖЕНО:
завідувач кафедри перекладу
Висоцька Т.М.
« _____ » _____ 2023 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню магістр

студенту Вяткіній О. А. академічної групи 035м-22-1
напряму 035 Філологія
спеціалізації _____

за освітньо-професійною програмою вищої освіти «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

на тему «Структурно-семантичні особливості англійських термінів фінансово-економічної сфери та способи їх перекладу українською мовою»

затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від № 1372-с від 13.11.2023 р.

Розділ	Зміст	Термін виконання
Розділ 1	<i>Розглянути наукові визначення понять терміну та термінології, характерні риси термінів, класифікацію термінів фінансово-економічної сфери та їх семантичні особливості.</i>	08.10.2023
Розділ 2	<i>Визначити структурні особливості термінів, з'ясувати основні способи їх перекладу та проаналізувати застосування перекладацьких трансформацій при перекладі англійських фінансово-економічних термінів українською мовою.</i>	30.11.2023

Завдання видано

_____ (підпис керівника)

к.ф.н., доц Бойко Я. В.

_____ (прізвище, ініціали)

Дата видачі

01.09.2023

Дата подання до екзаменаційної комісії

08.12.2023

Прийнято до виконання

_____ (підпис студента)

Вяткіна О. А.

_____ (прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 120 с., 151 джерела.

Об'єкт дослідження: фінансово-економічні терміни англійської мови.

Предмет дослідження: структурні і семантичні особливості англійських фінансово-економічних термінів та способи їх перекладу українською мовою.

Мета кваліфікаційної роботи полягає у визначенні структурних та семантичних особливостей англійських фінансово-економічних термінів та дослідженні способів їх перекладу на українську мову.

Методи дослідження: метод суцільної вибірки, порівняльний аналіз, описовий та структурний методи дослідження.

У **теоретичній частині** розглянуто наукові визначення понять терміну та термінології, характерні риси термінів, класифікацію термінів фінансово-економічної сфери та їх семантичні особливості.

У **практичній частині** визначено структурні особливості термінів, з'ясовано основні способи їх перекладу та проаналізовано застосування перекладацьких трансформацій при перекладі англійських фінансово-економічних термінів українською мовою.

Теоретична новизна роботи полягає у тому, що результати проведеного дослідження можуть послугувати основою для подальших актуальних зіставних досліджень термінології фінансово-економічної сфери у двох або більше мовах.

Практичне значення дослідження полягає у можливості застосування його загальних положень та висновків в науково-дослідницькій діяльності при вивченні фінансово-економічної термінології англійської мови. Результати дослідження можуть використовуватися при підготовці та проведенні курсів з теорії та практики перекладу, а також у дослідженнях в сфері перекладацької практики.

Ключові слова: ТЕРМІН, ТЕРМІНОЛОГІЯ, ПЕРЕКЛАДАЦЬКА ТРАНСФОРМАЦІЯ, ЛЕКСИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ, ГРАМАТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ.

SUMMARY

Qualification paper: 111 p., 151 sources.

The object of the research is the financial and economic terms of the English language.

The subject of the research is the structural and semantic peculiarities of English financial and economic terms and ways of their translation into Ukrainian.

The purpose of the research is to determine the structural and semantic peculiarities of English financial and economic terms and to investigate the ways of their translation into Ukrainian.

Research methods: continuous sampling method, comparative analysis, descriptive and structural methods of research.

The foreword describes the relevance of the research and defines the object and subject of the research, formulates the purpose and objectives of the research.

The theoretical section examines the scientific definitions of the notions of 'term' and 'terminology', the characteristic features of terms, the classification of financial and economic terms and their semantic peculiarities.

The practical section determines the structural peculiarities of terms, the main ways of their translation and analyses the use of translation transformations when translating English financial and economic terms into Ukrainian.

The scientific novelty of the research is determined by the fact that the results of the conducted research can serve as a basis for further relevant comparative studies of the terminology of financial and economic sphere of two or more languages.

The practical value of the research consists in the possibility of applying its general theses and conclusions in research activities when studying the financial and economic terminology of the English language. The results of the research can be used for the preparation and conduct of courses in translation theory and practice, as well as in research in the field of translation practice.

Key words: TERM, TERMINOLOGY, TRANSLATION TRANSFORMATION, LEXICAL TRANSFORMATIONS.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АНГЛОМОВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ	9
1.1 Термінологія як об'єкт наукових досліджень у сучасному мовознавстві та перекладознавстві.....	9
1.1.1 Визначення та співвідношення понять «термінологія» і «термін»...10	10
1.1.2 Загальна характеристика терміну як основної одиниці термінології.....	16
1.2 Класифікація термінів.....	22
1.2.1 Терміни фінансово-економічної сфери.....	25
1.2.2 Семантичні особливості термінів фінансово-економічної сфери.....	29
Висновки до 1 розділу.....	36
РОЗДІЛ 2 ВІДТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНИХ ТЕРМІНІВ ФІНАНСОВО- ЕКОНОМІЧНОЇ СФЕРИ У ПЕРЕКЛАДІ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	37
2.1 Словотвірні моделі термінів у фінансово-економічній сфері.....	37
2.2 Застосування перекладацьких трансформацій при відтворенні фінансово- економічної термінології у перекладі текстів англомовного дискурсу.....	44
2.2.1 Застосування лексичних та лексико-семантичних перекладацьких трансформацій при відтворенні англомовної фінансово-економічної термінології українською мовою.....	48
2.2.2 Застосування граматичних та лексико-граматичних перекладацьких трансформацій при відтворенні англомовної фінансово-економічної термінології українською мовою.....	54
Висновки до 2 розділу.....	60
ВИСНОВКИ	62

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	64
Додаток А Способи перекладу фінансово-економічних термінів.....	78
Додаток Б. Класифікація фінансово-економічних термінів за будовою.....	89
Додаток В Класифікація способів перекладу фінансово-економічних термінів.....	90
Додаток Г Застосування перекладацьких трансформацій при перекладі термінів у реченнях.....	91
Додаток Г. Частотність застосування перекладацьких трансформацій при перекладі фінансово-економічних термінів у реченнях	111

ВСТУП

У сучасному світі фінансово-економічна сфера відіграє важливу роль у розвитку будь-якої країни. Внаслідок суттєвих соціально-політичних змін у світі спостерігається активізація фінансово-економічних відносин та міжнародної торгівлі. У зв'язку із посиленням процесів глобалізації та інтернаціоналізації важливою постає роль перекладацьких послуг у розширенні важливого співробітництва з іноземними державами.

Актуальність обраної теми обумовлена передусім тим, що дослідження особливостей функціонування та перекладу фінансово-економічної термінології становить важливу наукову зацікавленість з огляду на те, що нині відбуваються динамічні глобальні зміни в світовій економіці. Розвиток міжнародної співпраці та тісних контактів України із зарубіжними партнерами безперечно зумовлює доцільність дослідження способів і труднощів перекладу термінів фінансово-економічного спрямування.

Мета кваліфікаційної роботи полягає у визначенні структурних та семантичних особливостей англійських фінансово-економічних термінів та дослідженні способів їх перекладу на українську мову.

Для досягнення мети дослідження визначено наступні завдання:

- 1) розглянути наукові визначення понять «термінологія» та «термін» у сучасній лінгвістиці;
- 2) надати загальну характеристику англійських фінансово-економічних термінів;
- 3) визначити тематичну класифікацію фінансово-економічних термінів;
- 4) охарактеризувати основні структурні та семантичні особливості фінансово-економічних термінів;
- 5) з'ясувати основні способи перекладу термінів на українську мову.

Об'єкт дослідження: фінансово-економічні терміни англійської мови.

Предмет дослідження: структурні і семантичні особливості англійських фінансово-економічних термінів та способи їх перекладу українською мовою.

Методи дослідження: метод суцільної вибірки, порівняльний аналіз, описовий та структурний методи дослідження.

Теоретична новизна роботи полягає у тому, що результати проведеного дослідження можуть послугувати основою для подальших актуальних зіставних досліджень термінології фінансово-економічної сфери у двох або більше мовах.

Практичне значення дослідження полягає у можливості застосування його загальних положень та висновків в науково-дослідницькій діяльності при вивченні фінансово-економічної термінології англійської мови. Результати дослідження можуть використовуватися при підготовці та проведенні курсів з теорії та практики перекладу, а також у дослідженнях в сфері перекладацької практики.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, основної частини, що містить 2 розділи та висновки до них, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

Апробація роботи. Основні практичні результати роботи було викладено на I Міжнародній науково-практичній конференції студентів та молодих учених «Наука в епоху соціокультурних змін: реалії та перспективи». Було представлено тези на тему: «THEORETICAL ASPECTS OF ENGLISH FINANCIAL AND ECONOMIC TERMINOLOGY RESEARCH (Дніпро, НТУ «Дніпровська політехніка», 2023).

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АНГЛОМОВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

1.1 Термінологія як об'єкт наукових досліджень у сучасному мовознавстві та перекладознавстві

У сучасному світі можна спостерігати активний розвиток міжнародних економічних зв'язків, а також поглиблення культурних відносин між різномовними суспільствами. Крім того, відбувається науково-технічний прогрес, різносторонній інформаційний обмін та співробітництво фахівців із різних країн світу у багатьох сферах діяльності.

В результаті стрімкого руху науки і техніки та інших галузей варто відзначити особливо бурхливий розвиток термінології протягом останніх десятиліть [31, 8].

Проблеми термінології знаходяться у колі найактуальніших питань лінгвістики та перекладознавства. Термінологічні одиниці належать до того прошарку лексики, яка, посідає значне місце в загальнонаціональному словнику будь-якої мови, а також, стрімко розвиваючись, користується підвищеним попитом серед фахівців будь-якої галузі суспільного життя [25, 7].

Як спеціальна галузь знання, термінологія привертає значну увагу дослідників, що зумовлено міжнародним характером сучасних наукових знань, що спричинені інтеграційними процесами і, таким чином, прагненням до уніфікації термінологічних одиниць та подоланням мовних бар'єрів у різноманітних сферах соціально-економічної діяльності [89, 249].

Дослідженню термінології присвячено наукові праці науковців М. О. Вакуленко, С. М. Дорошенко, В. Л. Іщенко, Т. Р. Кияк, Р. Теммерман, О. Вюстер, Т. Кабре, Х. Фельбер. Аналіз окремих галузевих термінологій було проведено у дисертаційних дослідженнях вчених Л. І. Бобчинець, Л. Ф. Борсук, Л. Т. Миклаш, О. С. Петрина, М. Я. Саламаха, Т. В. Чухно.

У сучасній науці дослідження термінів і галузевих термінологій перебуває на стадії активного розвитку, оскільки інтеграційні процеси у світі мають безпосередній вплив на проникнення лексичних одиниць з однієї мови в іншу [20, 1].

1.1.1 Визначення та співвідношення понять «термінологія» і «термін»

Сучасна епоха характеризується стрімким розвитком багатьох галузей науки та техніки, процесами їх інтеграції і міжнародного кооперування [29, 5].

Внаслідок стрімкого руху науки і техніки протягом останніх десятиліть особливо інтенсивно розвивається термінологія як один із аспектів мови. Тому так званий термінологічний вибух, який можна спостерігати майже в усіх мовах, обумовлює запровадження великої кількості нових термінів [29, 6].

У науковій літературі існує багато визначень поняття «**термінологія**»: розділ лексики, що охоплює терміни різноманітних галузей мистецтва, науки, техніки, суспільного життя, сукупність усіх термінів певної мови [81, 255], сукупність спеціальної лексики, що використовується в певних царинах людської діяльності [78, 13], сукупність термінів, що обслуговують певну сферу знань, пов'язаних із системою понять: виробництво, мистецтво, техніка, тощо [36, 195], сукупність спеціальних найменувань різноманітних галузей знання, що використовуються у сфері професійного спілкування та слугують втіленням результатів теоретико-пізнавальної діяльності людини [71, 36], сукупність термінів, що співвіднесені із науковою та професійною сферою діяльності та пов'язані одне з одним на лексико-семантичному, понятійному та граматичному рівнях [46, 186].

Таким чином, розглядаючи поняття термінології, варто зазначити, що в широкому розумінні воно стосується галузі всіх термінів будь-якої мови, а у вузькому – термінів спеціальної сфери практичної діяльності або певної

наукової дисципліни. Термінологія – це також і розділ лексикології, що вивчає термінологічні одиниці [4, 79].

У словнику сучасної лінгвістики наведено декілька дефініцій термінології (лат. *terminus* – рубіж, межа + грецьк. *logos* – слово; вчення, поняття):

- 1) сукупність термінів, що слугують для позначення понять певної виробничої чи наукової галузі;
- 2) те саме, що термінознавство (наука, що вивчає терміни);
- 3) сукупність термінів у мові загалом [33, 35].

А. С. Д'яков, Т. Р. Кияк, З. Б. Куделько у ґрунтовній праці «Основи термінотворення» зазначають, що стосовно термінології лінгвісти зазвичай розрізняють:

- а) науку про терміни (у цьому значенні все частіше застосовують термін «термінознавство»);
- б) фахову лексику в складі всіх слів певної мови (наприклад, українська термінологія, термінологія німецької мови тощо);
- в) спеціальну лексику, що обслуговує певну галузь техніки або науки (наприклад, лінгвістична термінологія, термінологія обчислювальної техніки тощо) [29, 11].

Однак, варто зазначити, що у вітчизняному мовознавстві поняття термінології було багатозначним і використовувалося переважно у двох значеннях:

1. Термінологія як сукупність словосполучень та слів, що слугують для найменування певних об'єктів та вираження спеціально-професійних понять.
2. Термінологія – це розділ мовознавства, що займається вивченням сукупності термінів, їх граматичної організації та законів функціонування [47, 6].

Однак наприкінці 60-х років ХХ століття було запропоновано значення цього терміна розмежувати завдяки введенню нового терміна «**термінознавство**», під яким необхідно розуміти комплексну науково-прикладну дисципліну, предметом дослідження якої є терміни та їх сукупності

(термінології та термінологічні системи), а також закономірності конструювання, складання, використання та функціонування цих сукупностей[47, 6].

Галузеві термінології називають терміносистемами. Системність термінології обумовлена двома типами зв'язків, які надають множинам термінів системного характеру [25, 19]:

- 1) логічними зв'язками (якщо системні логічні зв'язки існують між поняттями певної науки – а вони є в кожній науці – то системно пов'язаними мають бути терміни, які слугують для найменування певних наукових понять);
- 2) мовними зв'язками (хоча терміни позначають наукові поняття, вони залишаються одиницями природної людської мови, а отже, їм притаманні всі ті зв'язки, які властиві для загальноживаних слів – антонімічні, граматичні, полісемічні, родо-видові, синонімічні, словотвірні, і т. ін.).

Отже, термінологія не є хаотичною множиною слів, а системою спеціальних назв, організованою на мовному та логічному рівні [25, 19].

Термінології мають тривалий шлях свого формування. Цей шлях розпочинається разом із формуванням певної галузі знання або діяльності. Спочатку це – неповна термінологія. Іноді на цьому етапі термінологія залишається. Наприклад, термінологія назв космічних тіл та їх систем залишається неповною, оскільки фізична сутність зірок різних типів, газових туманностей, галактик науці до кінця не відома [13, 84].

Запозичення цілої термінології або термінів є характерним для періоду формування термінології будь-якої галузі, наприклад, у виробничу діяльність був запозичений термін «шов» зі швацької діяльності – «зварний шов».

Коли складання термінології закінчується, тоді настає період стабілізації у певній галузі знання або діяльності, тобто накопичено достатню кількість фактів [13, 84].

Наступний відбувається етап розвитку термінології на власній основі, в якому Л. А. Васенко виокремлює три напрями:

- 1) поглиблення наукового знання, тобто термін стає родовим поняттям, а видові поняття та відповідні терміни з'являються біля нього. Наприклад, родове поняття став позначати термін «опромінювання», коли було визначено різноманітні типи опромінювання: *внутрішнє, глибоке, зовнішнє, короткочасне, тривале* тощо;
- 2) поява нових об'єктів виробництва, техніки в результаті науково-технічного прогресу, наприклад, первісний термін «автомобіль» став родовим поняттям у зв'язку із появою вантажного автомобіля, а коло нього виникли два видові терміни: «*вантажний автомобіль*» і «*легковий автомобіль*»;
- 3) виникнення нових підгалузей знань в певній галузі знання, що може вплинути на саму термінологію. Так, відбулася перебудова авіаційної термінології внаслідок розвитку космічних досліджень і створення нових апаратів для цих досліджень [13, 84-85].

Науково-технічний прогрес, на думку науковця Л. О. Симоненко, сприяє не тільки стрімкому розвитку техніки та науки, а й привносить суттєві зміни в лінгвістичну модель світу, що зумовлює кодифікацію, перегляд та систематизацію термінології, існуючої в мові. В цьому напрямку робота ведеться в двох аспектах: практичному та теоретичному [72, 42].

Теоретичний аспект полягає у вивченні й поглибленні теорії терміна, закономірностей утворення термінологічної лексики та способів її поповнення [72, 42].

До теоретичних проблем термінознавства відносяться дослідження природи терміна, закономірностей творення термінологічної лексики, її семантики та структури [26, 4].

Практичний аспект полягає в стандартизації та унормуванні наукової термінології, що регулюється створенням державних стандартів на визначення та терміни, виданням галузевих словників [72, 43].

У статті «Поняття «термін» як лінгвістична проблема: підходи до визначення та історія дослідження» Ю. Казак, розглядаючи особливості

термінології, зазначає, що термінологічні проблеми сучасна лінгвістика досліджує за наступними напрямками: автоматизовані методи аналізу термінологій, лінгвістичний опис природи терміна й організація термінологій, стандартизація науково-технічної термінології [39, 54].

Сукупність термінів, що співвідноситься з тією або іншою сферою людської діяльності, утворює термінологію або терміносистему, яка виконує роль своєрідної мовної моделі системи професійних понять та слугує концентрованим вираженням надбання в певній галузі знань [78, 20].

О. М. Ріба-Гринишин вважає, що терміну притаманна двояка системність: як одиниці певної термінології і як одиниці лексичного фонду мови загалом [66, 90].

У монографії «Юридична термінологія: поняття, особливості, види» М. І. Любченко називає термін визначальним елементом термінології [51, 25]. Дослідниця також наголошує, що термін виступає основним структурним елементом будь-якої термінології [51, 39].

Незважаючи на досить тривале функціонування термінознавства в системі мовознавчих наук, досі не існує загальноприйнятої вичерпної дефініції терміна. Стосовно цього питання А. С. Д'яков слушно зауважує, що, як і всі інші мовні універсалії, термін важко піддається дефінуванню. Тому, зважаючи на дискусійність та складність такого завдання, існує безліч різноманітних спроб визначення термінів в лінгвістиці [29, 10].

У науковій літературі спостерігаємо існування різноманітних трактувань поняття «термін», зокрема: мовний знак, що співвіднесений з предметом і поняттям певної професійної сфери та на основі цього співвідношення входить до певної терміносистеми як її невід'ємний елемент [90, 238], спеціальне слово або словосполучення, яке використовується для точного вираження поняття певної галузі знання [81, 255], словосполучення або слово, яке має спеціальне значення, виражає і формує професійне поняття, використовується у процесі засвоєння професійних і наукових об'єктів і кореляції між ними, це особлива

когнітивно-інформаційна структура, в якій акумулюються виражене в конкретній мовній формі професійно-наукове знання, нагромаджене людством протягом всього періоду його існування [46, 189].

Український вчений В. І. Карабан визначає термін як мовний знак, що репрезентує поняття спеціальної, професійної галузі науки або техніки [40, 315].

Іспанська науковиця Тереза Кабре стверджує, що термінологія базується на семантиці, а терміни – це одиниці, які уособлюють об'єкти навколишнього світу і співвідносять мову та реальність. Терміни використовуються фахівцями певної галузі із метою вираження певних понять, обміну думками, а також для структуризації своєї дисципліни [97, с. 39].

Науковець Х. Фельбер, представник австрійсько-німецької термінологічної школи, вважає термін умовним символом, який слугує для вираження поняття в певній галузі знань [114, 54]. Британський вчений Т. Сейворі зазначає, що терміни є умовними знаками, що слугують для передачі певного обсягу закодованої інформації, яку розуміють лише ті, хто знає відповідний код або ключ [146, 21].

У сучасному лінгвістичному словнику терміни (лат. *terminus* – рубіж, межа) визначаються як номінативні одиниці, тобто словосполучки або слова, що використовуються для максимально однозначного та точного визначення понять, які формують специфіку різних галузей техніки та науки, основна форма мислення в науковій галузі, яка представлена однозначними словами, зміст яких представляють поняття, а їх визначальною функцією виступає номінативна [34, 806].

Варто зазначити, що терміни слугують інструментом наукового мислення та втіленням результатів теоретико-пізнавальної діяльності людини [4, 80].

У монографії «Українська термінологія: комплексний лінгвістичний аналіз» М. О. Вакуленко, розглядаючи різноманітні трактування терміна в історичній ретроперспективі, зазначає про удосконалений варіант відповідного

визначення, а саме: термін (від грец. *τέρμα* ‘межа, кінець’) – це одиниця лексичного рівня (словосполучення або слово), яка позначає певне поняття у відповідній галузі діяльності, формує функціонально-тематичний клас галузевої лексики і виступає органічним (системним або позасистемним) елементом термінологічного фонду [12, 24].

Отже, на основі головних визначень термінології формується уявлення про специфіку цієї лексики насамперед як низки спеціальних найменувань різних галузей знань, сукупності понять, що відбивають науковий світогляд, а також групи взаємопов’язаних термінів [78, 14].

1.1.2 Загальна характеристика терміну як основної одиниці термінології

Невпинний прогрес суспільства обумовлює появу та розвиток все більшої кількості різних галузей знань і сфер людської діяльності. Внаслідок цього стає більшим обсяг фахової лексики, яка є необхідним та дуже важливим компонентом для передачі професійної інформації та здійснення фахової комунікації. Терміни виступають базовими лексичними та понятійними одиницями фахової мови, яка стає засобом спілкування в певній сфері [15, 128].

Термін перебуває в активній стадії дослідження останнім часом. Це обумовлено стрімким розвитком науки й техніки, для яких рушійною силою виступає термін, що є основним структурним компонентом будь-якого наукового тексту та джерелом отримання інформації [79, 247]. Отже, виникає необхідність з’ясування функцій та властивостей терміну, що відрізняють його від інших одиниць мови.

Під функцією терміна традиційно розуміють виконувану роль засобу позначення загального спеціального поняття. Термін функціонує в кількох сферах: у терміносистемі будь-якої галузі знань чи сфери діяльності, у теорії цієї галузі та у лексико-семантичній системі певної мови своїм мовним

субстратом. Л. М. Овсієнко зазначає, що термін є поліфункційним, і тому необхідно розглядати всі його функції взаємозалежно [58, 90].

Терміну притаманні наступні основні функції:

- номінативна (репрезентативна) функція: термін слугує для позначення спеціального поняття певної сфери людської діяльності (техніки, науки);
- сигніфікативна (семасіологічна) функція: здатність терміну виражати відмінні риси, змістовне поняття про певний клас предметів [91, 195];
- комунікативна функція: передавання реципієнтові певної змістової і супутньої (стилістичної) інформації зі встановленням зворотного зв'язку [58, 89];
- когнітивна (гносеологічна) функція: властивість терміну встановлювати зв'язок мисленневих процесів з процесами вивчення дійсності, передавання знань [91, 195];
- евристична функція: функція відкриття нового знання;
- компресійна функція: скорочування, концентрування професійного знання про предмет чи поняття [91, 195].

Незважаючи на відмінності та багатогранність сучасних галузей наукового знання і притаманних їм понять існують спільні ознаки, які визначають сутність терміна як особливої одиниці мови. Серед головних ознак терміна (або вимог, які висуваються до термінів) можна виокремити такі:

1. Системність. Кожний термін є членом певної терміносистеми, в якій він володіє термінологічним значенням. Термін може мати зовсім інше значення за межами своєї терміносистеми, наприклад: *ножиці цін* як «розбіжність рівнів і динаміка цін у сфері міжнародної торгівлі на окремі групи товарів» і значення загальноживаного слова «*ножиці*», термін *storage* позначає «пам'ять» в обчислювальній техніці, а в інших сферах активно використовується у значеннях «сховище», «склад» та ін.
2. Наявність дефініції. Будь-який науковий термін має визначення (дефініцію), яке чітко обмежує, окреслює його значення. Так дефініцією терміна

аудиторський висновок є вислів «документ, що містить результати аудиторської перевірки» [25, 19-20].

3. Точність. Термін має якнайповніше передавати суть поняття, яке він позначає, наприклад: *короткотерміновий кредит, поверхневий іригаційний стік*. Джерелом непорозуміння між фахівцями може бути неточний термін, тому іноді говорять, що перш ніж приступати до дискусії, науковці спершу домовляються про терміни.

4. Стислість. Короткими термінами дуже зручно користуватися, однак не завжди вдається утворити короткий термін, який був би ще й точним.

5. Однозначність. На відміну від більшості загальноживаних слів, які є багатозначними, більшість термінів – однозначні, що обумовлено їхнім призначенням. Однак варто зазначити, що однозначність має місце тільки в межах однієї терміносистеми, адже полісемія термінів є досить поширеним явищем на рівні декількох субмов [25, 19-20].

6. Термінові властива відносна незалежність від контексту.

7. Відсутність синонімів. Термінології не повинна бути притаманна синонімічність, яка заважає взаєморозумінню.

8. Відповідність нормам і правилам певної мови [25, 19-20].

9. Експресивна нейтральність. Терміни здебільшого позбавлені емоційно-експресивного забарвлення. Однак причини певної інтенсивності деяких семантичних складових термінів можуть полягати у намаганні підкреслення елітарності уявлення мовця, або спроби приховати свої наміри.

10. Милозвучність. Термін має бути милозвучним (тобто вимога евфонії), тому не варто заохочувати створення термінів, що походять з варваризмів, діалектизмів чи жаргонізмів [25, 19-20].

Термін завжди співвіднесений з відповідним поняттям у системі певної галузі техніки або науки, чи іншої галузі людських знань. Л. В. Кнодель вважає, що однозначність терміна у межах терміносистеми, в якій він використовується, є однією з найголовніших його ознак. Ця властивість терміна

визначається його функцією в мові, яка полягає в тому, що термін слугує для забезпечення однакового розуміння всіма носіями мови спеціального поняття, яке ним виражається [43, 5].

Терміни використовуються здебільшого в науковому й офіційно-діловому стилі, рідше в публіцистичному, розмовно-побутовому та художньому стилях. Л. В. Кнодель зазначає, що для використання термінів у діловому мовленні існують певні вимоги:

- 1) термін має бути стандартним, тобто його необхідно використовувати лише у тій формі, яка зафіксована у словнику: *діловодство, судочинство, менеджмент*, а не *діловедення, судоведення, управління* тощо [43, 5];
- 2) термін повинен вживатися з одним значенням, що теж зафіксоване у словнику, наприклад: *дотація* – асигнування з державного бюджету установам, окремим виробникам на покриття збитків, доплата;
- 3) у випадку багатозначності терміна авторіві документа слід будувати текст так, щоб було зрозуміло одразу, яке значення терміна він має на увазі, наприклад: *модель* – модель економіки, модель літака [43, 6].

У монографії «Основи термінотворення» науковець Т. Р. Кияк зазначає, що терміни не є ізольованими, незалежними, «вибраними» одиницями загальноживаної мови, які володіють тільки їм притаманними властивостями, а становлять повноцінну частину загального складу мови, де властивості слів проявляються більш регламентовано, визначено, відповідно до вимог професійного спілкування та взаєморозуміння [29, 12].

У монографії «Юридична термінологія: поняття, особливості, види» М. І. Любченко зазначає особливі ознаки, що відрізняють слово-термін від слова-нетерміна:

- співвіднесеність з поняттям, а не з окремим предметом;
- необхідність у дефінуванні;
- формування індивідуальних, властивих окремим вченим понять;

- співвіднесеність значення терміна зі значеннями інших термінів у межах відповідної терміносистеми;
- співвіднесеність з певною професійною діяльністю та ін. [51, 35]

Варто враховувати всі вищенаведені позиції для відповіді на запитання про те, чим слово-термін відрізняється від слова-нетерміна, однак головними, на думку М. І. Любченко, є наступні моменти: термін слугує точним найменуванням певного поняття, яке піддається точному науковому визначенню та належить до спеціальної галузі знань [51, 36].

Характерна особливість терміна як слова в функції найменування спеціального поняття полягає у його належності до двох систем. З одного боку, термін є членом певної терміносистеми, яка відображає систему понять певної науки. З іншого боку, термін як лексична одиниця входить в лексико-семантичну систему мови, де посідає певне місце серед інших одиниць цього рівня на основі своїх мовних характеристик. Таким чином, особливість терміна полягає в його подвійній природі, положенні як одиниці загальномовного знання та наукового знання [48, 132].

А. С. Д'яков зазначає, що термінологія, яка є частиною словникового складу мови, все ж має суттєві відмінності від загальноповживаної лексики [29, 11].

Г. А. Сергеева зауважує, що термін на відміну від загальноповживаного слова пов'язаний з поняттям певної галузі науки, а не з побутовим поняттям, тобто він є терміном лише в межах певної терміносистеми або термінологічного поля [70, 50].

О. А. Лисенко зазначає, що від загальноповживаного слова термін відрізняється наступними ознаками:

- 1) термін слугує для вираження спеціального наукового, професійного, технічного поняття, а слово – загального чи побутового поняття;
- 2) термін базується на дефініції, на чіткому визначенні поняття;
- 3) термін завжди є елементом термінологічної системи;

4) термін є стилістично нейтральним у сфері термінології [30, 168].

З. Б. Куделько вважає за доцільне розмежовувати терміни і професіоналізми, які становлять разом поняття спеціальної субмови [29, 14].

Термін являє собою офіційну, узаконену в певній галузі господарства, науці назву певного поняття, тоді як професіоналізм – напівофіційне слово, поширене (частіше в розмовній мові) серед представників певної професійної групи, спеціальності, але таке, що не є науковим позначенням поняття [21, 55].

Професіоналізми виникають як неофіційні, розмовні замітники термінів (*пара* – дві академічні години, *платіжка* – платіжне доручення) або коли та чи інша професія, рід занять не має розвиненої термінології (*гончарство*, *рибальство* тощо) [85, 146].

А. С. Д'яков зазначає, що до складу термінологічних словників нерідко включаються номенклатурні утворення, які деякі лінгвісти помилково приймають за терміни (наприклад, номени «*Електрон Ц-380-Д*», «*Ту-144*» тощо) [29, 14].

Номенклатура (інша назва – «номени») – це слова, що слугують для найменування конкретних об'єктів певної галузі техніки або науки. Так, номенами супроводжуються системи технічних термінів – назвами класів і типів механізмів і машин, нерідко з літерними й цифровими позначеннями, що характеризують розмір деталі, номер моделі тощо (наприклад, *літак ТУ-134*) [13, 76].

Номенклатура є проміжною ланкою між власними назвами та термінами. З. Б. Куделько вважає, що номен виступає як відносно довільний «ярлик» предмета, конвенційно «прикріплений» представниками відповідної галузі знання, який не претендує на розкриття чи принаймні часткове відображення його у формі лексичного значення [29, 14].

Від номенклатури термінологія відрізняється за наступними ознаками:

1) терміни утворюють єдину систему, номенклатура – сукупність внутрішньо не пов'язаних елементів;

- 2) під термінологією варто розуміти сукупність термінів, що позначають певні поняття, а під номенклатурою – сукупність умовних і абстрактних символів;
- 3) номенклатурні слова більш номінативні, тоді як терміни дефінітивні, оскільки словесно відбивають систему понять певної науки [30, 169].

1.2 Класифікація термінів

У кожній науці класифікація посідає важливе місце. Ю. О. Лукіянчук зазначає, що класифікація об'єктів досліджуваної сфери є традиційним методом пізнання [50, 66].

Класифікація визначається як процедура логічно правильного розподілу понять предметної сфери за різними принципами або як результат цієї процедури [49, 529].

Для термінологічної діяльності значення класифікації є дуже важливим [50, 66]. Класифікація термінів ґрунтується на різних критеріях, наприклад, походження, сфера вживання, функції тощо [76, 191]. Розглянемо деякі важливі класифікації термінів.

Кожна сфера науки, виробництва, техніки має власну термінологію, яку визначають як сукупність термінів, що позначають поняття певної галузі [33, 35]. Таким чином можна розподілити існуючі термінології відповідно до галузей знань [64, 42]:

- суспільно-політична термінологія, яку використовують у таких галузях знань, як дипломатія, економіка, історія, логіка, офіційно-ділова сфера, педагогіка, політологія, право, психологія, суспільствознавство, філософія, фінанси;
- лінгвістична та літературознавча термінологія;
- мистецька та мистецтвознавча термінологія, яка охоплює такі сфери як архітектура, музика, образотворче мистецтво;

- наукова термінологія, що має відношення до таких наук, як астрономія, біологія, ботаніка, географія, геологія, математика, фізика, фізіологія, хімія, зоологія;

- технічна термінологія, яка стосується таких галузей виробництва й техніки, як гідротехніка, гірнича справа, електротехніка, машинобудування, металургія, радіотехніка, текстильне виробництво. Також виділяють термінологію авіаційну, військову, медичну, сільськогосподарську, спортивну тощо [64, 42].

Якщо проаналізувати термінологію, яка уводиться у словники та використовується фахівцями певної галузі в усному професійному мовленні, наукових текстах, то виявляється, що частина термінів використовується лише в цій галузі, а частина – і в інших. Це може свідчити про те, що терміни неоднакові за ступенем спеціалізації їхнього значення [25, 22].

Терміни можна поділити на три основні групи в залежності від ступеня спеціалізації їхнього значення [25, 22]:

1. Загальнонаукові терміни, тобто терміни, які використовуються практично в усіх галузевих термінологіях, наприклад: *закон, концепція, система, теорія, тенденція* і т. ін. Варто зазначити, що в межах певної термінології такі терміни можуть конкретизувати своє значення: *осушувальна система, валютна система*. До цієї категорії відносять і загально технічну термінологію: *агрегат, пристрій* тощо.

2. Міжгалузеві терміни – це терміни, які вживаються в декількох споріднених або й віддалених галузях. Так, економічна наука має термінологію, спільну з іншими природничими, соціальними науками, наприклад: *приватна власність, екологічні витрати, амортизація*.

3. Вузькогалузеві терміни – це терміни, характерні лише для певної галузі, наприклад: *дрена, лізінг, чип* [25, 22].

У статті «Способи проведення методичної класифікації англійської термінологічної лексики підмови міжнародної економіки» Ю. О. Семенчук,

пропонуючи методичну типологію економічної лексики англійської мови, класифікує терміни за генетичним принципом:

- а) терміни англійського походження: *currency* – валюта, *bond* – облігація;
- б) терміни, запозичені з підмов інших спеціальностей: *depression* – депресія, *liabilities* – пасиви, *hedging* – хеджування;
- в) полімовні терміни: *quota* – квота, *barter* – бартер, *export/import* – експорт/імпорт;
- г) терміни – чужомовні слова: *embargo* – ембарго, *cartel* – картель;
- г) комбіновані терміни: *balance sheet* – бухгалтерський баланс, *absolute advantage* – абсолютна перевага, *exchange-rate system* – система обмінних курсів[69, 270].

Також за принципом частотності вживання дослідниця Ю. О. Семенчук наводить класифікацію термінів:

- а) не часто вживані терміни: *utility* – комунальне підприємство, *econometrics* – економетрика, *gold standard* – золотий стандарт;
- б) часто вживані терміни: *stock* – акція, *exchange rate* – обмінний курс, *price* – ціна;
- в) рідко вживані терміни: *duopoly* – дуополія, *dominant equilibrium* – панівна рівновага, *concentration ratio* – показники концентрації [69, 272].

С. А. Остапенко та В. П. Політикін зазначають, що з лінгвістичної точки зору можна виділити наступні групи термінів:

- базові терміни (*asset, finance, interest, credit, liquid, loan, currency, rate, stock, tax*);
- терміни похідні від лексичних одиниць (*liquidate*), і, окрім того, словосполучення, в яких один або декілька компонентів є базовими термінами (*debit interest* – дебетові відсотки, *banking rate* – банківська ставка);
- терміни, запозичені з інших галузей знань, що зазнали при цьому значних семантичних модифікацій, наприклад: *financial leverage* – фінансовий левередж

(показник використання позичених коштів), *leverage* – система важелів (державного регулювання) [59, 71].

1.2.1 Терміни фінансово-економічної сфери

У сучасному світі внаслідок посилення процесів глобалізації та інтернаціоналізації розширюються фінансові та торговельно-економічні співробітництва [82, 89].

Однією з найважливіших сфер існування держави є фінансово-економічна сфера, яка охоплює грошовий обіг, кредит і фінанси [44, 153].

Поняття фінансово-економічна термінологія охоплює термінологію таких галузевих систем, як банківська справа, маркетинг, менеджмент, облік, фінанси [28, 241].

І. М. Фесенко вважає, що фінансово-економічні терміни позначають поняття, що відносяться до різних сфер діяльності, зокрема валютний ринок, зовнішня і внутрішня торгівля, зовнішньоекономічна діяльність, інвестиційні процеси, кредитно-банківська справа, ринок цінних паперів [80, 125].

За тематичним принципом сукупність термінів фінансово-економічної галузі утворює численні групи, серед яких найбільш поширеними можна виокремити наступні найосновні тематичні групи фінансово-економічної термінології:

1. Назви державних і приватних структур, різні типи об'єднань [74, 330], організацій, що займаються фінансово-економічною діяльністю: *concern* – концерн (добровільне об'єднання підприємств, що здійснюють спільну діяльність), *consulting companies* – консалтингові компанії (організації, що займаються консультуванням з широкого кола питань економічної діяльності)[74, 330], *auditing firms, bank affiliation, stock exchange* [11, 113].
2. Назви різних видів комерційної діяльності (оренда, торговельне посередництво, купівля-продаж товарів) і економічних програм [74, 330],

економічних процесів і явищ, угод, форм власності, фінансових операцій [1, 83]: *outright monetary transactions* – прямі грошові операції [74, 330], *outsourcing* – використання зовнішньої організації (постачальника) для обробки фінансових даних під час здійснення комерційних операцій [3, 21], *costs mobilizing, credit renewal, indexation, inflation* [11, 109], *averaging, financial engineering* [11, 130].

3. Назви осіб що займаються економічною діяльністю: *broker* – брокер, *depositor* – вкладник [1, 83], *marketing manager* – менеджер з маркетингу (експерт підприємства з питань систематизації маркетингових оцінок, складання прогнозів збуту і рекомендацій у сфері маркетингу), *outside broker* – брокер, який не є членом біржі, біржовий спекулянт-непрофесіонал [74, 330], *actioner, creditor, dealer, guarantor* [11, 109].

4. Назви економічних показників, цінних паперів і валюти [1, 83]: *Eurobond issue* – емісія євробондів (випуск в обіг нових єврооблігацій) [74, 330], *nominal GDP* – номінальний ВВП, *gross domestic product* – ВВП, *consumer price index* – індекс споживчих цін [1, 83].

У дисертації «Суспільно-політична лексика у структурно-семантичному аспекті» Я. С. Снісаренко зазначає, що суспільно-політична термінологія є частиною суспільно-політичної лексики [75, 20]. Суспільно-політичну лексику дослідниця поділяє на 4 основні групи:

- 1) суспільство, держава;
- 2) політика;
- 3) право;
- 4) економіка.

Сфера економіки охоплює досить пріоритетну сферу діяльності усіх сучасних держав [75, 128]. Загалом Я. С. Снісаренко визначає наступні тематичні групи лексики, що безпосередньо стосується економічної сфери в українській та англійській мовах:

- лексика на позначення загальних політико-економічних понять, що відображають загальні політико-економічні процеси: *barter* – прямий

безгрошовий обмін товарами чи послугами, *expropriation*, *бюджет*, *бюджет державний*, *виробничі відносини*, *диверсифікація*, *експропріація*, *ембарго*, *капітал* тощо [75, 131];

- лексика на позначення економічної політики держави: *expansionism*, *incorporation*, *monopolism*, *nationalisation*, *націоналізація*, *протекціонізм* [75, 134];

- назви стану економіки: *рентабельність*, *стагнація*, *стагфляція*, *deflation*, *inflation*, *reflation* [75, 135];

- лексика на позначення фінансово-банківської сфери: *банкрутство*, *податок* тощо [75, 136];

- лексика на позначення суб'єктів фінансово-економічної політики: назви фінансово-промислових груп: *концерн*, *кооператив*, *монополія*, *concern*, *corporation*, *management* [75, 137] та назви осіб, що працюють у сфері економіки: *broker*, *industrialist*, *middleman*, *monopolist*, *лобісти*, *маклер*, *підприємець* [75, 139].

Х. Т. Павлюк стверджує, що епоха термінологізації англійської економічної лексики – Середньовіччя. У XVI – XVII століттях виникла економіка як самостійна наукова дисципліна. Розвиток, а також ускладнення господарських зв'язків між сім'ями, у підприємствах та між ними, створення міжнародних, місцевих та національних ринків спричинили необхідність у широких економічних знаннях. У період із XVII ст. та до середини XX ст. відбувається процес становлення англійської економічної термінології та її основних термінів [60, 28].

О. В. Сніговська визначає економічну науку як велику галузь знань, що стосується не тільки законів і понять економічної діяльності, але й низки суміжних галузей [74, 330].

Ю. В. Гунченко стверджує, що сучасна економічна термінологія англійської мови відзначається багатогалузевістю, оскільки охоплює термінологічну лексику різноманітних сфер економічної діяльності. До її

складу входить термінологія маркетингу, господарської діяльності, міжнародної економіки, біржової діяльності, міжнародних економічних взаємин, торгівлі, ринкових взаємин. Сучасна економічна термінологія англійської мови може слугувати прикладом інтеграції термінологій декількох галузей науки, наприклад банківської справи, бухгалтерського обліку, економіки промисловості, статистики, фінансів тощо [23, 73].

У статті «Мовні й соціокультурні особливості англомовного економічного дискурсу» науковець С. В. Боднар аналізує лексичні особливості англійського економічного дискурсу, який визначає як різновид бізнес-комунікації, яка відбувається в економічній сфері [9, 25]. Дослідником встановлено наявність наступних лексичних одиниць:

- велика кількість загальноекономічної (*earnings, expenditure, taxes, to finance, transfer*) і вузькоспеціалізованої (*assets, entity, fiscal revenue, liability, to levy on*) термінологічної лексики;
- міжгалузеві терміни (*data, information, model, operation*) [9, 25];
- стійкі термінологічні звороти (*net trading profits* – чистий торговельний прибуток, *rebate on export* – зниження податкової ставки на експорт, *to exempt from a tax* – звільнити від оподаткування);
- аббревіатури економічної галузі (*EFTA* (European Free Trade Association), *VAT* (value added tax), *WTO* (World Trade Organization) [9, 25];
- термінологічні неологізми, які відображають сучасні перетворення у сфері бізнесу й економіки (*dot-commer* – бізнесмен, котрий здійснює свою комерційну діяльність через Інтернет, *microfinance = microlending* – практика надання дрібних кредитів незаможним для підприємницької діяльності без вимоги гарантії повернення цих кредитів у вигляді застави) [9, 26];
- іншомовні запозичення (сьогодні для позначення реалій незалежної України вживаються певні запозичення з української мови в англійській мові: *bazaar economy* – це поняття, що відображає поширену багатьма українцями практику

торгівлі привезеними із собою товарами на ринках Польщі й інших країн Східної Європи);

- лексична синонімія: з одного боку, терміни представлені англійським терміном, а з іншого – іншомовною терміноодиницею, що повністю адаптована в словниковому складі термінології бізнесу й активно взаємодіє з питомими термінами (*businessman – entrepreneur* (фр.) – підприємець, власник підприємства, *stock exchange – bourse* (фр.) – фондова біржа) [9, 26];

- терміни-американізми й терміни британського варіанта англійської мови (*bonus issue – stock dividend* – випуск пільгових акцій – випуск безплатних акцій, *joint stock company – corporation* – акціонерне товариство, компанія, компанія з обмеженою відповідальністю, корпорація);

- співіснування застарілих і сучасних термінів (*monger – tradesman* – продавець, торговець);

- графічне формотворення (*business-to-business – B2B* – електронна торгівля за схемою «від одного ділового підприємства до іншого», *business-to-business-to-consumer – B2B2C* – електронна торгівля за схемою «від одного ділового підприємства до іншого й до споживача») [9, 26].

На думку Х. Т. Павлюк, роль термінів у суспільстві значуща і незамінна. Англійська фінансово-економічна термінологічна лексика особливо популярна в час стрімкого розвитку науково-технічного прогресу [60, 31].

1.2.2 Семантичні особливості термінів фінансово-економічної сфери

Внаслідок змін, що відбуваються в житті суспільства, терміносистема, реагуючи на них, постійно змінюється та поповнюється [67, 166].

І. Б. Ментинська стверджує, що у сучасному технократичному суспільстві із зростанням ваги лексики наукової сфери актуалізується давня проблема мовознавства: наскільки наукова мова зазнає впливу загальнономовних процесів і

чи варто говорити про певні особливі характеристики термінів порівняно із загальнономовними одиницями [53, 52].

Безперечно глибшому розумінню специфіки мовних процесів загалом сприяє осмислення системних зв'язків між термінами у різних сферах науки та вивчення особливостей семантичних відношень між термінологічними одиницями.

Для термінології, безумовно, характерні загальнономовні процеси; явища омонімії, полісемії та синонімії, що є притаманними загальноновживаній лексиці, трапляються й у терміносистемах [53, 52].

На думку більшості дослідників, важливими ознаками терміна є його однозначність у межах певної терміносистеми, системність і стислість, наявність чіткої дефініції. Хоча насправді такі вимоги до терміна, як відсутність омонімів, синонімів та однозначність є більш бажаними, ніж реальними. Насправді як і загальноновживаній лексиці, термінології притаманні синонімія і багатозначність [78, 15].

На думку Д. С. Сіліної, не можна однозначно стверджувати, що синонімія у термінології є лише негативним явищем. В термінології синоніми, що становлять слова однієї частини мови, частково або повністю подібні за значенням, та такі, що можуть взаємозаміщуватися хоча би в одному контексті [14, 87], можуть бути доречними для наукового означення поняття і тлумачення терміна чужомовного походження. А тому необхідно розглядати термінологічну синонімію як невід'ємну ознаку термінології та мови взагалі [73, 119].

Абсолютні синоніми, що позначають слова, які абсолютно однакові за значенням, відрізняються лише звучанням та позбавлені експресивно-емоційних відтінків [8, 35], у фінансово-економічній термінології англійської та української мов охоплюють більшість синонімічних рядів і утворюються наступними способами:

- паралельне вживання терміноодиниць автохтонного та іншомовного походження: *bankruptcy* (італ.) = *insolvency*, *credit* (лат.) = *loan*, *profit* (франц.) = *income*, *банкрутство* (італ.) = *боргова неспроможність*, *кредит* (лат.) = *позика*, *профіт* (франц.) = *дохід* = *прибуток*;
- паралельне функціонування термінів короткої та повної форми: *foreign exchange* = *forex* – обмін валюти, *державний кредит* = *держкредит*;
- паралельне функціонування складних слів: *кредитоздатність* = *кредитоспроможність*, *shareholder* = *stockholder* – акціонер;
- паралельне використання однослівного терміна і терміна словосполучення: *banknotes* = *paper money*, *банкноти* = *паперові гроші*, *банкрутство* = *платіжна неспроможність*, *сальдо* = *резервний фонд*;
- скорочення повної форми терміна-словосполучення шляхом опущення одного з його компонентів: *номінальна вартість* = *номінал*, *tangible assets* = *tangibles* – матеріальні активи [63, 132].

Синонімічні ряди можуть формуватися з двох і більше компонентів: *equity* = *margin* = *mark up* – маржа, *stock* = *share* – акція, *здешевлення* = *знецінення* = *девальвація валюти*, *трасат* = *платник* [63, 135].

Науковець О. С. Петрина поділяє синонімічні ряди термінів на три групи:

- 1) атрибутиви, що мають синонімічні відношення в загальноповживаній мові: *тривала інфляція* = *стійка інфляція*, *limited endorsement* = *restricted endorsement* – обмежений індосамент, *local currency* = *domestic currency* = *home currency* – місцева валюта;
- 2) атрибутиви, що мають синонімічні відношення і в інших терміносистемах: *розпорядження активами* = *управління активами*, *external bond* = *foreign bond* – закордонна облігація;
- 3) атрибутиви, що мають синонімічні відношення тільки в межах терміносистеми, тобто не є синонімами в загальноповживаній лексиці: *кредитна угода* = *кредитна операція*, *frozen credit* = *blocked credit* – заморожений кредит, *loan capital* = *outside capital* – позиковий капітал [63, 136].

Отже, синонімія в термінології є небажаним явищем, однак цілком реальним, його наявність сприяє унормуванню фахової мови тому, що одна з одиниць починає з часом домінувати, відтісняючи іншу на другий план [56, 54].

Явище полісемії також властиве термінології. Полісемію (від гр. *polysemos* – багатозначний) визначають як наявність у одного й того ж слова різних лексичних значень відповідно до різних контекстів [45, 194]. Т. В. Чухно вважає під термінологічною полісемією здатність терміну мати декілька значень в одній терміносистемі [88, 79].

Загалом виділяють три різновиди термінологічної полісемії: внутрішньосистемна (або внутрішньогалузева) полісемія, міжсистемна (або міжгалузева) полісемія та зовнішньосистемна (або загальномовна) полісемія [67, 145].

Різномісний зв'язок термінів й загальноживаних слів відображає зовнішньосистемна полісемія, що виникає внаслідок термінологізації загальноживаної лексики [26, 60].

О. С. Петрина зазначає, що зовнішньосистемна полісемія обумовлена процесом термінологізації, тобто переходом загальноживаного слова у термінологію, про що свідчать наступні приклади: *return* – повернення → Т *return* – дохід, прибуток, *share* – частина, доля → Т *share* – акція [62, 188].

Л. Ф. Борсук наводить інший приклад: *carveout* – вирізка, частина готівкових грошей, яка буде отримана за ф'ючерними контрактами, продана заздалегідь або віддана під заставу для отримання кредиту, необхідного для нових угод і нового потоку грошової маси. На думку дослідниці Л. Ф. Борсук, тут мова йде про семантичний спосіб термінотворення, а саме про термінологізацію лексеми *вирізка* на основі метафоризації її узуального значення, а також, ймовірно, під впливом англійського аналогу цього терміна *carveout*, який дослівно можна передати як «виокремлення», де відбувається не калькування терміна, а тільки асоціативно-семантичні зв'язки [11, 135].

Внутрішньосистемна (імпліцитна) полісемія передбачає багатозначність слів усередині самої системи, коли один і той же термін має не менше двох різних лексичних значень [63, 156].

Науковець Ю. В. Заблоцький зазначає, що прикладами полісемії в економічній термінології англійської мови можуть слугувати наступні терміни: *leverage* – 1) збільшення прибутку без збільшення капіталовкладень, 2) кредитне плече (використання позичених коштів для фінансування діяльності компанії), *asset* – 1) майно, 2) актив, *cost* – 1) ціна, вартість, 2) собівартість, 3) витрати [32, 90].

Порівняно із внутрішньогалузевою міжгалузєва полісемія функціонує на рівні різних термінологій. Це можна пояснити тим, що у кожній галузі за полісемічним терміном закріплене характерне для цієї галузі поняття. Міжгалузєві терміни характеризуються незмінним семантичним ядром (інваріантом), але різною низкою периферійних смислів [67, 146].

Розглядаючи міжгалузєву полісемію, науковиця М. Я. Саламаха зазначає паралельне функціонування термінів в охороні довкілля та економіці, банківській справі чи фінансах. Наприклад, термін *stagnation* в економічному контексті має значення – a situation in which there is little or no change in techniques or income levels (застій, стагнація), а в охороні довкілля – lack of movement in a mass of air or water (відсутність руху в масі повітря чи води). Таким чином, інтеграційними семами є брак руху, змін, нерухомість [67, 148].

Термін *conversion*, семантичне ядро якого – зміна, перероблення, перетворення, трансформування, позначаючи одне і те ж поняття у різних терміносистемах, є полісемічним: *economic conversion* (екон.) – технічні, економічні та політичні процеси переходу від військово-промислового до ринкового господарства, *data conversion* (інф.) – зміна даних з одного формату в інший, *energy conversion* (фіз.) – зміна форм енергії, *conversion* (лінгв.) – конверсія, зміна частини мови (n → v, v → n), *conversion* (ліс. госп.) – перероблення лісоматеріалу у комерційний продукт (пиломатеріал, кряж тощо),

conversion (реліг.) – навернення до віри, *conversion* (тех.) – переробка, метал. переробка чавуну в сталь, *conversion* (юр.) – зміна юридичного характеру власності, *conversion* (фін.) – конверсія, перерахунок одних грошових одиниць в інші. Л. Т. Миклаш зазначає, що лексема *conversion* творить структурний тип радіальної полісемії, коли всі похідні значення виникають на основі одного вихідного і є прикладом міжгалузевої або міжсистемної полісемії [55, 181].

На думку Л. І. Бобчинець, термінологія не знаходиться поза мовленням або мовою, і що терміни не є такими ідеальними одиницями для спеціального спілкування, яким не були б властиві мовні явища омонімії, полісемії та синонімії [7, 33].

В. І. Карабан визначає омонімічні терміни як лексичні одиниці, тотожні за формою, але досить різні за значенням. Омонімія термінів особливо поширена у мові техніки та науки через те, що у терміносистемах різних галузей техніки та науки широко використовується так зване семантичне словотворення, коли те чи інше значення приписується існуючій формі слова.

Так, наприклад, слово *leader* у фізиці має значення іскровий або грозовий розряд, у гірничій справі – направляюча стріла копра, у геодезії – передній мерщак, у кібернетиці – початок масиву, у кінематографії – зарядка ділянки кіноплівки, у поліграфії – пунктир, у політології – провідник, керівник, у слюсарній справі – ходовий гвинт тощо [40, 315].

Омонімія термінів є досить поширеним явищем, яке може помітно ускладнити роботу будь-якого перекладача. Традиційно виділяється два основних типи термінів-омонімів: внутрішньогалузеві та міжгалузеві [47, 59].

Внутрішньосистемні (або внутрішньогалузеві) омоніми – лексеми, що функціонують в межах однієї галузі науки або техніки, проте мають різні дефініції [52, 55].

У монографії «Англійський економічний термін (структурний, семантичний, функціональний та лексикографічний аспект)» В. Л. Іщенко зазначає, що англійська економічна термінологія вживається для позначення

явищ і понять більш ніж 30 галузей економічної діяльності (збут, роздрібна торгівля, страхування, транспортування, виробництво, бухгалтерія, менеджмент, маркетинг тощо). Тому в межах однієї терміносистеми існують терміноомоніми, які належать до різних галузей економічної діяльності: *maker1* (виробництво) – «завод виробник» та *maker2* (фінанси) – «векселедавець», *mark1* (торгівля) – «фабрична марка» та *mark2* (біржова діяльність) – «ціни угод Лондонської біржі, які публікуються в офіційному бюлетені» [2, 164].

Міжсистемні омоніми (міжгалузеві або міжнаукові) використовуються із різними значеннями у кількох галузевих терміносистемах. Для цього типу омонімії властиві такі обов'язкові ознаки: за термінами мають бути закріплені різні дефініції, і ці терміни функціонують у різних терміносистемах [52, 54].

Т. В. Чухно зазначає, що термін *article* слугує яскравим прикладом міжсистемної омонімії. В журналістиці ця термінологічна одиниця функціонує із значенням – стаття (a piece of writing about a particular subject in a newspaper or magazine, on a website), в лінгвістиці це вже граматична категорія артикль (a word used before a noun to show whether a noun refers to a particular example of something or to a general example of something), в торговельній галузі має значення товарна одиниця, артикул (a thing, especially one of a group of things), в юриспруденції – пункт, стаття (a part of a legal document or agreement that deals with a particular point) [88, 88].

Таким чином, в англійській термінології досліджуваної галузі термінам, так само, як і загальноживаній лексиці, притаманне явище синонімії. Будучи невід'ємною складовою лексичного рівня мови [12, 62], термінолексиці також притаманні головні семантичні особливості – термінам властиві полісемічні та омонімічні відношення [54, 22].

Висновки до 1 розділу

Протягом останніх десятиліть відбувається особливо бурхливий розвиток термінології в результаті стрімкого руху науки і техніки та інших галузей.

Дослідженню термінології присвячено наукові праці науковців М. О. Вакуленко, С. М. Дорошенко, В. Л. Іщенко, Т. Р. Кияк, Л. М. Томіленко, Р. Теммерман, О. Вюстер, Т. Кабре, Х. Фельбер. Аналіз окремих галузевих термінологій було проведено у дисертаційних дослідженнях вчених Л. Ф. Борсук, Л. І. Бобчинець, Л. Т. Миклаш, О. С. Петрина, М. Я. Саламаха, Т. В. Чухно.

Будь-яка термінологія становить сукупність термінів, що позначають поняття певної виробничої або наукової галузі. Будучи визначальним елементом будь-якої термінології, термін являє собою одиницю лексичного рівня, яка позначає певне поняття у відповідній галузі діяльності, формує функціонально-тематичний клас галузевої лексики і є органічним (системним або позасистемним) елементом термінологічного фонду.

Термін виступає одиницею певної термінології та водночас є одиницею лексичного фонду мови загалом. До головних ознак терміна відносяться наступні ознаки: точність, відносна незалежність від контексту, відповідність нормам і правилам певної мови, експресивна нейтральність. Терміни можна поділити на три основні групи в залежності від ступеня спеціалізації значення: вузькогалузеві терміни, загальнонаукові терміни, міжгалузеві терміни.

Основними ознаками терміна є його однозначність у межах певної терміносистеми, системність і стислість, наявність чіткої дефініції. Проте такі вимоги до терміна, як однозначність, відсутність омонімів, синонімів, є скоріше бажаними, ніж реальними, оскільки, термінології, як і загальноживаній лексиці, притаманні синонімія і багатозначність.

РОЗДІЛ 2 ВІДТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНИХ ТЕРМІНІВ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ СФЕРИ У ПЕРЕКЛАДІ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

2.1 Словотвірні моделі термінів у фінансово-економічній сфері

Із середини 1990-х років глобалізація призвела до зменшення масштабів світу внаслідок усунення бар'єрів та надання вільного доступу до інформації з будь-якого куточку світу. В результаті суттєвих змін відбувся сплеск кількості фінансових операцій та розширення фінансово-економічної діяльності. Тому спостерігається стрімкий розвиток перекладацької діяльності у фінансово-економічній сфері.

Суттєво необхідним видається насамперед володіння знаннями про словотвірну і морфологічну структуру термінів для правильного розуміння та здійснення перекладу термінів.

Терміни поділяються за своєю будовою на прості, похідні – префіксальні, суфіксальні і суфіксально-префіксальні, складні та терміни-словосполучення.

Прості терміни характеризуються незмінною основою та мають у своєму складі одну кореневу морфему, до якої можуть приєднуватися морфологічні флексії: *aval* – аваль, *bond* – облігація, *capital* – капітал, *cartel* – картель, *embargo* – ембарго, *hedge* – хедж, *lease* – оренда, *swap* – своп.

Похідні терміни складаються із однієї кореневої та однієї (або більше) афіксальної морфем: *outsourcer* – аутсорсер, *stagnation* – стагнація, *deflation* – дефляція, *hyperinflation* – гіперінфляція, *microeconomics* – мікроекономіка, *overdraft* – овердрафт, *reimport* – реімпорт, *trader* – трейдер (див. Додаток А).

Одними з найпоширеніших способів термінотворення є:

1. Морфологічна деривація, яка передбачає утворення термінів шляхом додавання до кореня слова твірних морфем (суфікс, префікс): *irrevocable* adj → *ir* + *revoc(e)* + *able* – незмінний, нескасовний, *hyperinflation* n → *hyper* + *inflat* +

ion – гіперінфляція, *indebtedness* n → in + debt + ness – заборгованість, *microeconomics* n → micro + economic + s – мікроекономіка, *monetarism* n → monetar + ism – монетаризм, *outsourcer* n → out + source + er – аутсорсер, *underwriting* n → under + writ + ing – андеррайтинг, *unprofitable* adj → un + profit + able – нерентабельний.

2. Конверсія: *invoice* n – фактура, рахунок → *invoice* v – виписувати фактуру, *fund* n – капітал, фонд → *fund* v – вкладати гроші в державні цінні папери, *fiduciary* adj – довірений → *fiduciary* n – довірена особа, *levy* n – податок, збір → *levy* v – обкладати податком, збирати податок.

До безафіксного способу утворення нових слів слід віднести утворені шляхом конверсії фінансово-економічні терміни. Новоутворене слово за допомогою конверсії набуває морфологічних ознак тієї частини мови, у ролі якої це новоутворене слово виступає.

Аналізуючи фінансово-економічні терміни можна виявити похідні терміни із суфіксами *-ant*, *-er*, *-or*, *-ing*, *-ion*, *-ment*, *-y* тощо.

Похідні терміни із суфіксом *-ing* використовуються здебільшого для позначення розрахунків, платежів, різних торгових операцій: *advertising* – рекламна справа, рекламування, *billing* – білінг, *clearing* – виконання клірингу векселів або чеків, *home banking* – хоум бенкінг, *netting* – неттінг, *trading* – торгівля, продаж товарів, укладання торговельних угод, *underwriting* – андеррайтинг (див. Додаток А).

Суфіксам *-ant*, *-er* та *-or* також притаманний термінотворчий потенціал. Вони слугують для творення термінів на позначення осіб за виконуваною роботою: *acceptor of bill* – акцептант векселя, *accountant* – експерт з аналізу балансів і фінансової звітності, кваліфікований бухгалтер, *broker* – брокер, *bailor* – депонент (особа, яка віддала майно на зберігання), *electronic payment instrument holder* – держатель електронного платіжного засобу, *annuitant* – особа, якій виплачується страхова рента (як джерело доходу), *investor* – інвестор, *miner* – майнер, *banker* – банкір, *outsourcer* – аутсорсер, *stakeholder* –

стейкхолдер, *subscriber* – передплатник цінних паперів, *trader* – трейдер, *underwriter* – андеррайтер.

У системі сучасного англійського словотворення одним із найпоширеніших суфіксів виступає суфікс *-ion*, який шляхом приєднання до дієслівних основ утворює слова-терміни зі значенням дії: *debt monetization* – монетизація боргу, *deflation* – дефляція, *inflation* – інфляція, *hyperinflation* – гіперінфляція, *currency quotation* – валютне котирування, *stagflation* – стагфляція, *methods of depreciation* – методи нарахування амортизації, *stagnation* – стагнація (див. Додаток А).

Терміни із суфіксом *-ment* позначають стан, певні дії чи результат дії: *advertisement* – реклама, рекламне оголошення, *financial status assessment* – оцінка фінансового стану, *joint investment funds* – кошти спільного інвестування, *management* – менеджмент, керівництво.

Розглядаючи префіксацію, варто зазначити, що часто використовуються префікси:

- 1) *re-* – повторна дія, знову: *rebate* – повернення переплати (за послуги чи товари), *recoupment* – окупність капіталовкладень, *reimport* – реімпорт, *reinvestment* – реінвестування, *repurchase of joint investment institute securities* – викуп цінних паперів інституту спільного інвестування;
- 2) *sub-* – частина того, що називають мотивуючою основою, нижче ніж: *subcustodian* – молодший попечитель (банк, який несе відповідальність за збереження фінансових активів);
- 3) *in-* – не: *intangible (assets)* – нематеріальні активи, *invoiced (services)* – фактурні (послуги).
- 4) *euro-*: *eurobond* – єврооблігація, *euromarket* – євrorинок, *eurocard* – єврокард;
- 5) *e-*: *e-money* – електронні гроші, *e-business* – електронний бізнес, *e-currency* – електронна валюта;
- 6) *tele-*: *telebanking* – телебанкінг, *telesales* – продажі по телефону.

Таким чином, суфікси та префікси відіграють головну роль у творенні термінів фінансово-економічної сфери.

Складні терміни мають у своєму складі дві кореневі морфеми (компоненти): *back-office* – бек-офіс, *banknote* – банкнота, *bitcoin* – біткоїн, *near-money* – майже гроші (високоліквідні фінансові активи, які можуть бути швидко перетворені на гроші), *stakeholder* – стейкхолдер. Складним термінам властива графічна та семантична цілісність.

У системі фінансово-економічної термінології функціонують мовні структури – термінологічні словосполучення, що називають певні поняття предметної галузі: *closed economy* – закрита економіка, *domestic market* – внутрішній ринок, *economy anticyclic regulation* – антициклічне регулювання економіки, *floating (flexible) exchange rate* – плаваючий (гнучкий) валютний курс, *foreign trade balance* – баланс міжнародної торгівлі (див. Додаток А).

Існують два типи структурної будови термінів-словосполучень – проста і складна.

Прості терміни-словосполучення – це семантико-синтаксичні об'єднання двох лексично повнозначних слів (компонентів): *free trade* – безмитна торгівля, *gross income* – валовий дохід, *market economy* – ринкова економіка, *net transfers* – чисті трансфери, *non-current assets* – необоротні активи, *open economy* – відкрита економіка (див. Додаток А). Така структура відповідає самій природі терміна, який слугує для надавання найменування поняттям або предметам із найбільшою точністю і повнотою.

Серед простих термінів-словосполучень можна виділити три основні групи:

1) субстантивно-ад'єктивні: *administrative costs* – адміністративно-господарські витрати, *economic model* – економічна модель, *marginal revenue* – гранична виручка (дохід), *oncall credit* – онкольний кредит, *secondary market* – вторинний ринок, *tangible assets* – матеріальні активи;

2) субстантивно-субстантивні: *currency of price* – валюта ціни, *determinants of demand* – детермінанти попиту, *factors of production* – фактори виробництва, *methods of depreciation* – методи нарахування амортизації, *origin of funds (assets)* – джерела походження коштів (активів);

3) вербально-субстантивні: *to cash a loan* – одержувати позику, *to freeze credit* – блокувати кредити, *to meet a loan* – сплатити позику, погасити позику, *to tumble prices* – знижувати ціни.

Також можна виокремити трикомпонентні (складні) термінологічні словосполучення: *capital account deficit* – дефіцит рахунку капіталу, *consumer price index* – індекс споживчих цін, *exchange rate determinant* – детермінанта валютного курсу, *financial reporting audit* – аудит фінансової звітності, *international gold standard* – міжнародний золотий стандарт, *national income accounting* – облік національного доходу (див. Додаток А).

Чотирикомпонентні термінологічні словосполучення утворюються шляхом додавання іменників, дієслів та прикметників до трикомпонентних терміносполучень: *corporate investment fund share* – акція корпоративного інвестиційного фонду, *electronic payment instruments emission* – емісія електронних платіжних засобів, *net private domestic investment* – чисті приватні внутрішні інвестиції, *electronic payment instrument holder* – держатель електронного платіжного засобу, *freely floating exchange rates* – вільне плавання валютних курсів.

Багатокомпонентні термінологічні словосполучення утворюються на основі словосполучень нижчого порядку. Вони складаються із п'яти і більше компонентів: *proceeds from the sale of the said property* – виручка від реалізації неексплуатованого майна, *active analytical accounts of depositary records* – активні аналітичні рахунки депозитарного обліку, *repurchase of joint investment institute securities* – викуп цінних паперів інституту спільного інвестування (див. Додаток А).

Стосовно термінологічних словосполучень можна виокремити наступні структурні моделі:

- **модель Adj + N** (прикметник + іменник): *administrative costs* – адміністративно-господарські витрати, *economic condition* – економічна кон'юнктура, *non-current assets* – необоротні активи, *secondary market* – вторинний ринок, *tangible assets* – матеріальні активи;
- **модель N + N** (іменник + іменник): *budget incomes* – доходи бюджету, *budget expenditures* – видатки бюджету, *calculation return* – розрахункова рентабельність, *correspondent bank* – банк-кореспондент, *currency intervention* – валютна інтервенція, *payment currency* – валюта платежу (див. Додаток А);
- **модель PII + N** (дієприкметник минулого часу + іменник): *authorized capital* – статутний капітал, *closed economy* – закрита економіка, *fixed cost* – постійні витрати, *renewed credits* – відновлені кредити, *balanced budget* – бездефіцитний бюджет, *unsecured debt* – незабезпечений борг, *value-added tax* – податок на додану вартість;
- **модель PI + N** (дієприкметник теперішнього часу + іменник): *floating rate* – плаваюча відсоткова (процентна) ставка, *galloping inflation* – галопуюча інфляція, *reporting entities* – суб'єкти первинного фінансового моніторингу;
- **модель Adj + N + N** (прикметник + іменник + іменник): *net assets value* – вартість чистих активів, *national income accounting* – облік національного доходу, *real interest rate* – реальна процентна ставка, *joint investment funds* – кошти спільного інвестування, *financial soundness indicators* – індикатори фінансової стійкості, *open investment fund* – відкритий інвестиційний фонд, *socio-economic production relations* – соціально-економічні виробничі відносини;
- **модель Adj + Adj + N** (прикметник + прикметник + іменник): *average total cost* – середні сукупні витрати, *free economic zone* – вільна економічна зона, *gross domestic product* – валовий внутрішній продукт, *net domestic product* –

чистий внутрішній продукт, *private domestic investment* – приватні внутрішні інвестиції, *public financial audit* – державний фінансовий аудит;

- модель N + N + N (іменник + іменник + іменник): *circulation assets statement* – баланс обігових коштів, *consumer price index* – індекс споживчих цін, *encashment bank provider* – інкасувальний банк, *money service business* – грошово-кредитні компанії, *product line diversification* – багатогалузева диверсифікація, *unit cost structure* – структура собівартості;

- модель PI + N + N (дієприкметник теперішнього часу + іменник + іменник): *growing market share* – частка ринку, що зростає / зростаюча частка ринку, *purchasing power parity* – паритет купівельної спроможності, *floating exchange rate* – плаваючий валютний курс, *remaining budget balance* – залишок бюджетних коштів (див. Додаток А).

Варто зазначити, що дослідженню фінансово-економічної термінології приділяється значна увага, зважаючи на розвиток та поглиблення соціально-економічних зв'язків у світовому масштабі.

Фінансово-економічна термінологія знаходиться у стані постійного поповнення внаслідок активної участі суб'єктів в процесах номінації фінансово-економічних явищ і реалій.

2.2 Застосування перекладацьких трансформацій при відтворенні фінансово-економічної термінології у перекладі текстів англомовного дискурсу

Переклад термінології становить одну із найважливіших та найскладніших проблем перекладознавства та лінгвістики, оскільки терміни належать до лексики, яка швидко розвивається та використовується фахівцями різноманітних сфер. На думку М. Ю. Іванченко, причини виникнення труднощів при перекладі термінів полягають не тільки у необхідності

володіння інформацією про класифікацію, функціонування термінів, але і у наявності необхідних фонових знань відповідної галузі [37, 56].

Т. Р. Кияк зазначає, що переклад термінів полягає у точному відтворенні термінів вихідної мови засобами іншої мови за умови збереження змісту [42, 106].

С. А. Остапенко стверджує, що переклад галузевої термінології виконується із застосуванням різноманітних міжмовних трансформацій, зокрема лексичних, лексико-граматичних, лексико-семантичних тощо. Завдання перекладача полягає у правильному виборі того чи іншого прийому в процесі перекладу для якнайточнішої передачі значення будь-якого терміна [59, 72].

Основним завданням при відтворенні англійських термінів українською мовою науковиця Я. М. Тагільцева вважає досягнення еквівалентності шляхом застосування відповідних перекладацьких трансформацій із метою якомога точнішої передачі усієї необхідної інформації, присутньої в терміні вихідної мови, дотримуючись при цьому правил перекладу та норм української мови [18, 149].

У науковій літературі існують різноманітні визначення поняття «перекладацькі трансформації». Зокрема, Л. В. Ратомська визначає перекладацькі (міжмовні) трансформації як перетворення, із застосуванням яких можна здійснити перехід від одиниць оригіналу до одиниць перекладу [10, 227].

О. М. Петрик вважає, що перекладацькі трансформації – це перетворення, зумовлені природною асиметрією лексико-граматичних систем вихідної мови та мови перекладу [61, 201].

Науковиця О. О. Селіванова визначає перекладацьку трансформацію як перетворення, модифікацію форми, або змісту й форми в тексті перекладу із метою досягнення балансу різних видів інформації та прагматичного впливу на адресата порівняно з текстом оригіналу. Такі перетворення виконуються як на

основі системних розбіжностей двох мов і є системними трансформаціями, так і через відмінності онтологій двох народів, культур, програм інтерпретації читачів перекладу та оригіналу [68, 202].

Перекладацькі трансформації поділяються на чотири основні групи:

- лексичні трансформації, до яких належать транскодування (транскрибування, транслітерування, змішане транскодування, адаптивне транскодування), калькування;
- лексико-семантичні трансформації, до яких належать модуляція (або смисловий розвиток), генералізація, конкретизація;
- граматичні трансформації, до яких належать членування речення, об'єднання речень, заміна однієї частини мови на іншу частину мови, переставлення;
- лексико-граматичні трансформації, до яких належать вилучення, експлікація (або описовий переклад), додавання, антонімічний переклад, контекстуальна заміна [25, 69-72].

У статті «Способи перекладу термінів українською мовою з англійської» науковець Д. В. Фурт зазначає, що переклад термінів становить ядро науково-технічного перекладу, тому необхідно володіти знаннями про особливості перекладу цього пласта лексики із метою досягнення максимальної еквівалентності. Під час перекладу термінів варто використовувати певні прийоми, зокрема прийоми транскодування, конкретизації тощо. Найчастіше застосовують такі прийоми як калькування, описовий переклад (експлікація), транслітерація, транспозиція тощо [83, 280].

Вибір прийому перекладу термінів зумовлений різноманітними факторами, зокрема:

- 1) логіко-предметним, що пов'язаний із системою понять, яка існує у сфері техніки або науки в мові перекладу;
- 2) термінологічним, що стосується сформованої терміносистеми в мові перекладу;

3) власне лінгвістичним, тобто залежно від структури мови перекладу та від відношення до інтернаціоналізмів та запозичень надається перевага тому або іншому прийому перекладу);

4) нормативності, що пов'язаний з наявністю документів, в яких зафіксовані рекомендовані або обов'язкові для використання терміни: нормативні словники, термінологічні стандарти тощо [17, 190].

Основні етапи перекладу термінів полягають насамперед у з'ясуванні значення термінів із врахуванням наявного контексту та перекладі їх значення українською мовою [41, 240].

В. І. Карабан зазначає, що переклад складних термінів складається з двох основних етапів – синтетичного та аналітичного. Велику роль при перекладі словосполучень відіграє власне аналітичний етап, що полягає у перекладі окремих компонентів. Із цією метою постає необхідним правильне визначення компонентів складного терміна, оскільки компонентами можуть бути не тільки слова, а й словосполучення, що входять до складу складного терміна. Важливим також видається встановлення існуючих семантичних відношень компонентів між собою та з головним компонентом терміна-словосполучення. Характер цих відносин головним чином й визначає зміст та порядок перекладу складного терміна. Синтетичний етап перекладу передбачає вибудування компонентів залежно від зазначених семантичних відносин і отримання остаточного варіанту перекладу складного терміна [40, 383].

Розглядаючи переклад нанонаукових термінів С. О. Радзівська виділяє наступні способи перекладу нанонаукових термінологічних одиниць: транскодування, калькування, смисловий розвиток, описовий переклад, конкретизація, генералізація, додавання, вилучення, граматична заміна, перестановка тощо [65, 205].

І. М. Клименко та І. С. Зоренко, досліджуючи англійську політичну термінологію виокремлюють наступні трансформації для її передачі українською мовою: конкретизація, генералізація, додавання, вилучення,

граматична заміна, перестановка, модуляція, антонімічний переклад, експлікація (описовий метод), транскрипція та транслітерація, калькування [35, 85-89].

Науковиця Н. М. Гудкова, аналізуючи переклад термінів сфери дизайну та текстилю, виділяє наступні трансформації: транскодування, калькування, описовий переклад (експлікація), додавання, вилучення, перестановка [22, 75-77].

Таким чином, враховуючи різноманітні вищеперелічені дослідження перекладу термінів, що відносяться до різних галузей знань, варто зазначити, що переклад будь-яких галузевих термінологій відбувається із застосуванням різноманітних перекладацьких трансформацій.

Стосовно перекладу термінів О. О. Бережна влучно зазначає, що переклад термінів виконується за допомогою таких міжмовних трансформацій: лексико-семантичні, лексичні, граматичні та лексико-граматичні трансформації [5, 301].

2.2.1 Застосування лексичних та лексико-семантичних перекладацьких трансформацій при відтворенні англомовної фінансово-економічної термінології українською мовою

Перекладацькі лексичні трансформації – це різного роду зміни лексичних одиниць вихідної мови у процесі перекладу для адекватної передачі їх прагматичних, стилістичних і семантичних особливостей, враховуючи при цьому норми мови перекладу та мовленнєві традиції культури мови перекладу. До лексичних трансформацій, що застосовуються при перекладі термінів, відносяться транскодування та калькування.

Транскодування – це спосіб перекладу, за якого засобами абетки мови перекладу передається звукова та/або графічна форма слова вихідної мови.

Розрізняють чотири види транскодування:

- 1) транскрибування, що передбачає передачу звукової форми слова вихідної мови літерами мови перекладу: *escrow account* – ескроу рахунок, *hedge* – хедж, *swap* – своп;
- 2) транслітерування, за якого слово вихідної мови передається по літерах: *capital* – капітал, *embargo* – ембарго, *import* – імпорт;
- 3) змішане транскодування, що передбачає переважне застосування трансформації транскрибування із елементами транслітерування: *outsourcer* – аутсорсер, *stakeholder* – стейкхолдер, *trader* – трейдер;
- 4) адаптивне транскодування, що передбачає адаптування форми слова вихідної мови до граматичної та/або фонетичної структури мови перекладу: *aval* – аваль, *emission* – емісія, *microeconomics* – мікроекономіка, *outsourcing* – аутсорсинг, *sanction* – санкція (див. Додаток А).

У нижченаведених реченнях спостерігаємо переклад термінів за допомогою різних трансформацій, зокрема переклад терміну *mining* із застосуванням трансформації змішаного транскодування, *escrow account* – транскрибування, *investor* – транслітерації, *monopoly* – адаптивного транскодування.

Given that every firm or enterprise is created to make a profit, the profitability of that company should be strictly controlled by the company's owners, investors, and the government. Враховуючи, що кожна фірма чи підприємство створено для отримання прибутку, рентабельність цієї фірми повинна суворо контролюватися як власниками фірми, інвесторами, так і державою.

Accounting for escrow account transactions has a number of differences from accounting for transactions with regular bank accounts. Бухгалтерський облік операцій з ескроу-рахунків має ряд відмінностей від бухгалтерського обліку операцій зі звичайними банківськими рахунками.

Mining is expanding the application of technological innovations in the field of finance in the context of global social transformations. В умовах глобальних

суспільних трансформацій майнінг розширює застосування технологічних інновацій у сфері фінансів.

The action of a market competition, free market derivates monopoly, which changes conditions of competitive struggle and creates threat to safety of economic system. Дія ринкової конкуренції, вільного ринку породжує монополію, що змінює умови конкурентної боротьби і створює загрозу безпеці економічної системи (див. Додаток Г).

Зважаючи на те, що транскодоване слово має одне значення, варто використовувати транскодування як спосіб перекладу тільки в тому випадку, коли в мові перекладу необхідно створити чітко однозначний термін.

Особливо часто відбувається транскодування термінів в тих випадках, коли в мові перекладу термін складається з міжнародних терміноелементів давньогрецького або латинського походження.

Перш ніж використовувати цей прийом перекладу, перекладачу спочатку необхідно переконатися, що відповідник терміну, що перекладається, відсутній в мові перекладу, інакше внаслідок застосування трансформації транскодування можуть з'явитися дублетні (синонімічні) терміни в мові перекладу, що може призвести до порушення чіткості та стрункості певної терміносистеми.

При перекладі термінів також застосовують інший прийом лексичних трансформацій – калькування. **Калькування** – це спосіб перекладу, внаслідок застосування якого відбувається заміна складових частин лексичної одиниці вихідної мови – морфем або слів (у випадку стійких словосполучень) їх лексичними відповідниками у мові перекладу. Прийом калькування передбачає створення стійкого сполучення або нового слова в мові перекладу, що копіює структуру лексичної одиниці вихідної мови.

У нижченаведених реченнях спостерігаємо переклад термінів *gross domestic product, indirect taxes* та *non-current tangible assets* українською мовою із застосуванням власне трансформації калькування.

The balance of export-import operations has a significant impact on the gross domestic product. Баланс експортно-імпортних операцій має значний вплив на валовий внутрішній продукт.

The tax system is a factor reducing economic growth and revenue of the state and the current system of administration of indirect taxes is not able to fully prevent evasion of payment. Податкова система є чинником зниження рівня економічного зростання та надходжень до бюджету держави, а чинна система адміністрування непрямих податків не здатна повною мірою унеможливити ухилення від їх сплати.

The efficiency of the use of fixed assets and other non-current tangible assets in the economic activity of the enterprise depends on the quality of the accounting data. Від якості облікових даних залежить ефективність використання основних засобів та інших необоротних матеріальних активів у господарській діяльності підприємства (див. Додаток Г).

Калькування як невід’ємний спосіб перекладу термінів передбачає наявність між лексичними одиницями двосторонніх міжмовних відповідностей.

У порівнянні із транслітерацією чи транскрипцією переклад термінів із застосуванням трансформації калькування є ефективнішим методом зважаючи на те, що калькований термін відображає семантичну складову терміна вихідної мови, тоді як транслітерація й транскрипція – тільки літерну чи фонемну складову терміна, тобто лише графічну або звукову подібність термінів у мовах.

Однак, варто зазначити, що калькування можна використовувати лише в тому випадку, якщо перекладний відповідник утворений таким способом не порушує норми сполучуваності та вживання слів в українській мові.

Лексико-семантичні трансформації – це спосіб перекладу лексичних одиниць вихідної мови, внаслідок якого в перекладі використовуються одиниці мови перекладу, які мають значення, що не співпадає зі значеннями лексичних одиниць вихідної мови, однак може бути виведено з них завдяки певному типу

логічних міркувань. До лексико-семантичних трансформацій, що застосовуються при перекладі термінів, відносяться конкретизація, генералізація та модуляція (смісловий розвиток).

Конкретизація – це перекладацька трансформація, внаслідок застосування якої відбувається заміна слова (терміна) ширшої семантики у вихідній мові словом (терміном) вужчої семантики у мові перекладу.

При перекладі словосполучення *public debt* в наступному реченні було застосовано конкретизацію, оскільки в українській мові наявні різні варіанти перекладу багатозначного слова *public*, тому було використано більш конкретизоване значення.

Excessive accumulation of loaned capital is considered as a public debt growth factor. Надмірне нагромадження позичкового капіталу розглядається як фактор зростання державного боргу.

У наступному реченні спостерігаємо використання словосполучення *currency resources*, складник якого, іменник *resources*, має конкретизоване значення у перекладі.

To create foreign scientific and technical information resources of state bodies and scientific organisations financed from the budget, currency resources are annually earmarked in the state budget. Для створення ресурсів зарубіжної науково-технічної інформації державних органів і наукових організацій, що фінансуються з бюджету, валютні кошти щорічно передбачаються в державному бюджеті цільовим призначенням.

У нижченаведеному реченні міститься термін *pricing*, що має різноманітні варіанти перекладу, зокрема: встановлення ціни, система ціноутворення, ціноутворення тощо. Однак із метою забезпечення еквівалентного перекладу було застосовано спосіб конкретизації.

Clients benefit from our products with reliable quality and competitive pricing. Клієнти отримують вигоду від наших продуктів з надійною якістю та конкурентними цінами (див. Додаток Г).

При перекладі термінів також можливе застосування прийому генералізації. **Генералізація** – це перекладацька трансформація, внаслідок застосування якої відбувається заміна слова (терміна) із вузьким значенням у перекладі на слово із ширшим значенням.

У нижченаведеному реченні при перекладі словосполучення *money stock* слід зазначити, що слово *stock* має безліч варіантів перекладу, зокрема: цінні папери, облігації, фонди тощо. Тому значення слова *stock* було генералізовано, тобто видове поняття (вищеперераховані варіанти) було замінено на родове.

It is primarily these changes in money stock that cause a change in spending.
Саме ці зміни грошової маси в першу чергу спричиняють зміни у витратах.

У наступному реченні використовується словосполучення *government securities*, дослівний переклад якого – урядові цінні папери, однак у перекладі спостерігаємо генералізоване значення лексеми *government*.

Due to the fact that the financial market has become a powerful and efficient source for accumulating temporarily free funds, which will satisfy interests of investors themselves, the state is trying to diversify and improve the list of government securities of Ukraine. У зв'язку з тим, що фінансовий ринок став потужним і дієвим джерелом в акумуляції тимчасово вільних коштів, що задовольнить інтереси найвибагливішого інвестора, держава намагається урізноманітнити й удосконалити перелік державних цінних паперів України(див. Додаток Г).

Варто зазначити, що на відміну від конкретизації генералізація застосовується набагато рідше при перекладі з англійської мови на українську, що зумовлено особливостями англійської лексики. Словам англійської мови притаманний більш абстрактний характер, ніж українським словам, що стосуються одного й того ж поняття.

Модуляція або **смісловий розвиток** – це перекладацька трансформація, що передбачає заміну словосполучення або слова вихідної мови, значення яких можна вивести логічним способом з вихідного значення. При застосуванні

прийому смислового розвитку відбувається заміна словникового відповідника у перекладі контекстуальним, що логічно пов'язаний із ним.

У нижченаведеному прикладі словосполучення *business accounting* перекладено за допомогою методу модуляції, адже український варіант перекладу – бухгалтерський облік є наслідком фінансової звітності і більш точно визначає вид економічної діяльності відносно смислового контексту.

Business accounting is in close connection with the managerial system, which, consequently, determines a specific role of expenditures in enterprise management.
Бухгалтерський облік перебуває в тісному взаємозв'язку з управлінською системою, що відповідно визначає особливу роль витрат в управлінні підприємством.

У наступному реченні при перекладі словосполучення *majority ownership* також спостерігаємо застосування способу модуляції, адже значення перекладеного українського відповідника є логічним розвитком значення словосполучення *majority ownership*, що перекладається.

On the issue of investment conditions, certain requirements were important for Nestlé: the possibility to retain majority ownership and full management control of local subsidiaries. Щодо умов інвестування, то для компанії Nestle важливими були певні вимоги: можливість збереження контрольного пакету акцій і повного управлінського контролю над місцевими дочірніми компаніями.

У наступному реченні використовується словосполучення *bank rate*, словниковий відповідник якого замінюється для уникнення тавтології контекстуальним відповідником, що логічно пов'язаний із ним.

The rate at which central bank provides loan to commercial banks is called bank rate. Відсоток, під який центральний банк видає кредити комерційним банкам, називають обліковою ставкою (див. Додаток Г).

Варто обачно використовувати зазначений спосіб перекладу лексичних одиниць і тільки там, де це доцільно, адже значний семантичний розвиток

значення слова, яке перекладається, може спричинити порушення адекватності перекладу та викривлення змісту тексту оригіналу.

2.2.2 Застосування граматичних та лексико-граматичних перекладацьких трансформацій при відтворенні англомовної фінансово-економічної термінології українською мовою

Багато труднощів у процесі перекладу текстів із різних наукових сфер стосуються не тільки перекладу окремих термінів, а і передачі правильного змісту кожної фрази, що не завжди може забезпечити дослівний переклад. Тому виконуючи переклад, перекладач використовує граматичні трансформації.

Граматичні трансформації застосовують із метою перетворення структури речення вихідної мови відповідно до норм мови перекладу. Трансформація може бути частковою або повною в залежності від того, змінюється структура речення частково або повністю. До граматичних трансформацій, що застосовуються при перекладі термінів, відносяться граматична заміна та транспозиція.

Граматична заміна – це спосіб перекладу, внаслідок застосування якого відбувається перетворення граматичної одиниці вихідної мови на одиницю з іншим граматичним значенням в мові перекладу. Заміні може підлягати граматична одиниця вихідної мови будь-якого рівня: частина мови, словоформа, член речення тощо.

У нижченаведеному реченні словосполучення *balance of payments*, що утворене за структурною моделлю N + Prep + N (іменник + прийменник + іменник) перекладено за допомогою граматичної заміни, внаслідок застосування якої перекладений український відповідник має іншу структурну модель – прикметник + іменник.

The current account of the balance of payments in accordance with the analyzed data has a negative feedback with the balance of services and a direct

correlation with the balance of goods and services in general, as well as the balance of goods. Рахунок поточних операцій платіжного балансу відповідно до даних, що аналізуються, має зворотний зв'язок із балансом послуг та прямий кореляційний зв'язок із балансом товарів і послуг у цілому, а також балансом товарів.

У наступному реченні словосполучення *production possibilities curve*, що утворене за структурною моделлю N + N + N (іменник + іменник + іменник) перекладено за допомогою граматичної заміни, внаслідок застосування якої перекладений український відповідник має іншу структурну модель – іменник + прикметник + іменник.

The use of the production possibilities curve in the process of strategic planning of the production program, based on the main economic and theoretical provisions for possible production with full and efficient use of resources in this technology development, allows to identify alternatives to the structural program. Використання кривої виробничих можливостей в процесі стратегічного планування виробничої програми, виходячи з основних економіко-теоретичних положень стосовно можливого випуску продукції за повного й ефективного використання ресурсів при даному розвитку технології, дозволяє визначити альтернативні варіанти структурної програми (див. Додаток Г).

Застосування трансформації **транспозиції** при перекладі передбачає зміну лексичних елементів місцями (тобто, вони змінюють позицію на протилежну), що зазвичай відбувається при перекладі фраз або словосполучень.

У нижченаведених реченнях спостерігаємо переклад термінів-словосполучень *cash flow management*, *consumer price index* та *capital market* за допомогою транспозиції.

Cash flow management is a financial tool that allows you to achieve high final results of the financial and economic activities of the company. Управління грошовими потоками є фінансовим інструментом, що дозволяє досягти високих кінцевих результатів фінансово-господарської діяльності підприємства.

The consumer price index is one of the basic macroeconomic indicators that characterize the dynamics of changes in price for goods and services purchased by the population for non-productive consumption. Індекс споживчих цін є одним з базових макроекономічних показників, що характеризує динаміку змін цін на товари і послуги, які купує населення для невиробничого споживання.

Commercial banks are looking for an effective mechanism for servicing the capital market and commercial structures. Комерційні банки знаходяться в пошуку ефективного механізму обслуговування ринку капіталу і комерційних структур (див. Додаток Г).

Необхідність застосування транспозиції зумовлена розбіжностями норм української й англійської мов, адже не завжди англійські словосполучення, утворені за моделлю «іменник + іменник» можна перекладати українським словосполученням «прикметник + іменник». Прикладами можуть слугувати наступні словосполучення: *beneficiary bank* – банк бенефіціара, *budget incomes* – доходи бюджету, *payment currency* – валюта платежу, *product unit cost* – собівартість продукції (див. Додаток А)

Лексико-граматичні трансформації пов'язані із перетвореннями, які або стосуються водночас граматичних та лексичних одиниць оригіналу, або є міжрівневими, тобто здійснюють перехід від граматичних одиниць до лексичних і навпаки. До лексико-граматичних трансформацій, що застосовуються при перекладі термінів, відносяться додавання, антонімічний переклад, вилучення, експлікація (описовий переклад).

Антонімічний переклад – це трансформація, внаслідок застосування якої відбувається заміна форми словосполучення або слова на протилежну (негативна на позитивну і навпаки), а зміст лексичної одиниці, яка перекладається, залишається в основному подібним.

Антонімічний переклад може застосовуватися для перекладу англійських термінів українською мовою: *balanced budget* – бездефіцитний бюджет, *free trade* – безмитна торгівля, *no-limited company* – повне товариство, *nondurable*

good – товар короткострокового користування (див. Додаток А). Антонімічній переклад здебільшого застосовують для перекладу англійських термінів з префіксами, що мають протилежне значення: *de-*, *dis-*, *un-*.

Описовий переклад – це спосіб перекладу лексичних одиниць вихідної мови, при застосуванні якого відбувається заміна словосполучення, слова, терміна або фразеологізму в мові перекладу словосполученням (або більшим за кількістю компонентів словосполученням), що слугує для адекватної передачі змісту цього словосполучення або слова (терміна).

У нижченаведених реченнях спостерігаємо переклад термінологічних словосполучень *gross profit margin*, *net profit margin* українською мовою за допомогою описового перекладу.

The gross profit margin reflects the success of exclusively sales of products (goods, works, services), excluding other operating and non-operating income. And the net profit margin depends on the accounting policy of the enterprise, the value of financial leverage, the value of fixed assets, long-term expenses (for example, on investments and innovations). Рентабельність продажів за валовим прибутком відображає успішність виключно продажів продукції (товарів, робіт, послуг), без урахування інших операційних і неопераційних доходів. А рентабельність продажів (доходу) за чистим прибутком залежить від облікової політики підприємства, величини фінансового левериджу, вартості основних фондів, довгострокових витрат (наприклад, на інвестиції та інновації) (див. Додаток Г).

Якщо порівнювати описовий переклад із транскодуванням, то варто зазначити, що перевага описового перекладу полягає у тому, що завдяки цьому способу перекладу досягається більша прозорість змісту поняття, позначеного відповідником терміну. Однак, описовому перекладу властиві певні недоліки, зокрема:

1) при застосуванні описового перекладу можливе нечітке або неточне тлумачення змісту позначеного терміном поняття;

2) описове словосполучення може порушувати стислість як одну із вимог до термінів (таким чином дериваційного потенціалу багатослівні терміни не мають, тобто утворювати похідні терміни від них може бути важко, якщо це взагалі можливо).

Додавання – це вид трансформації, при застосуванні якої відбувається введення у переклад додаткових лексичних одиниць із метою передачі імпліцитних елементів змісту оригіналу. При перекладі цей спосіб часто використовують із метою запобігання викривлення змісту у мові перекладу.

При перекладі словосполучень *debt financing*, *costs of production* та *current fixed assets* спостерігаємо застосування трансформації додавання, адже в український переклад було введено нові лексичні одиниці, що відсутні в реченні оригіналу, для правильної передачі смислу речення (оригіналу), що перекладається.

The main negative effects of the decapitalization of the financial sector during 2014-2016 were the following: lack of equity to restore confidence in financial institutions, the decline in the debt financing of the real economy, higher interest rates due to the growing shortage of free financial resources on the domestic market and the failure of the financial sector to increase their propositions. Основними негативними наслідками декапіталізації фінансового сектору протягом 2014-2016 рр. стали: недостатність власного капіталу для відновлення довіри до фінансових інститутів, скорочення обсягів боргового фінансування компаній реальної економіки, підвищення рівня відсоткових ставок через дефіцит вільних фінансових ресурсів на внутрішньому ринку і неспроможністю фінансового сектора збільшити їх пропозицію.

Multinational companies operate in many countries and form long supply chains to economize on costs of production and transportation. Багатонаціональні компанії працюють у багатьох країнах і утворюють довгі ланцюги поставок, щоб заощадити на витратах на виробництво продукції й транспортування.

Therefore provision of desirable development pace and productive efficiency increasing are possible only due to the terms of fixed assets intensification and the most appropriate implementation of current fixed assets. Таким чином, забезпечення бажаних темпів розвитку і підвищення ефективності виробництва можливе за умови інтенсифікації відтворення та якнайкращого використання діючих основних фондів підприємств (див. Додаток Г).

Трансформація вилучення – виправдане з точки зору адекватності перекладу, насамперед норм мови перекладу, опущення в тексті перекладу певних тавтологічних або плеонастичних лексичних одиниць, які відповідно до норм мови перекладу можна вважати частинами імпліцитного смислу тексту.

У нижченаведених реченнях спостерігаємо вилучення лексичної одиниці *sheet* при перекладі словосполучень *balance sheet profit*, *banks' balance sheet* та *balance sheet* на українську мову.

Balance sheet profit is the main indicator in credit transactions. Балансовий прибуток є основним показником при кредитних операціях.

The transformation of the financial markets has affected the composition of banks' balance sheet. Трансформація фінансових ринків вплинула на склад банківського балансу.

The liquidity of the balance sheet of PJSC "BONDARIVSKE" is absolute, which indicates the adequacy of the company's own circulating assets, which ensures its financial stability. Ліквідність балансу ПрАТ «БОНДАРІВСЬКЕ» є абсолютною, це свідчить про достатність у підприємства власних оборотних засобів, що забезпечує його фінансову стійкість (див. Додаток Г).

Причина застосування трансформації додавання полягає у необхідності забезпечити більший ступінь передачі змісту терміна вихідної мови, а вилучення – у його мовній надлишковості та можливості згаданого забезпечення за допомогою меншої кількості слів.

Таким чином, варто зазначити, що переклад галузевої термінології, у тому числі й фінансово-економічної, виконується із застосуванням

різноманітних перекладацьких трансформацій: лексичних, лексико-семантичних, граматичних та лексико-граматичних. Основне завдання перекладача полягає в правильному виборі того чи іншого прийому в процесі перекладу для якнайточнішої передачі значення будь-якого терміна.

Висновки до 2 розділу

Нині у сучасному світі спостерігається розширення фінансово-економічних зв'язків, що безумовно призводить до стрімкого розвитку перекладацької діяльності у фінансово-економічній сфері.

Безперечно переклад термінів становить ядро науково-технічного перекладу, тому володіння знаннями про особливості термінів, зокрема про їх словотвірні та морфологічні характеристики сприяє насамперед правильному розумінню та здійсненню перекладу термінів.

За будовою терміни поділяють на прості, похідні – суфіксальні, префіксальні і суфіксально-префіксальні, складні та терміни-словосполучення.

В ході дослідження термінів фінансово-економічної сфери у рамках вибірки було встановлено, що прості терміни складають 5, 4%, похідні терміни – 13, 1%, складні терміни – 1, 6% та терміни-словосполучення – 79, 6%.

Переклад термінології становить одну із найважливіших та найскладніших проблем лінгвістики та перекладознавства, оскільки терміни належать до лексики, яка швидко розвивається та використовується фахівцями різноманітних сфер.

Варто зазначити, що переклад будь-якої галузевої термінології, у тому числі й фінансово-економічної, виконується із застосуванням різноманітних перекладацьких трансформацій: лексичних, лексико-семантичних, граматичних та лексико-граматичних.

У рамках дослідження перекладу термінологічних одиниць фінансово-економічної сфери варто зазначити, що переклад із застосуванням лексичних трансформацій складає 35%, лексико-семантичних трансформацій – 15%, граматичних трансформацій – 45%, лексико-граматичних трансформацій – 13%.

Основне завдання перекладача полягає в правильному виборі того чи іншого прийому в ході процесу перекладу термінів для якнайточнішої передачі значення будь-якого терміна.

ВИСНОВКИ

У сучасному світі внаслідок посилення процесів глобалізації та інтернаціоналізації відбувається розширення фінансово-економічних зв'язків між багатьма країнами. Мета дослідження полягала у визначенні структурних та семантичних особливостей англійських фінансово-економічних термінів та дослідженні способів їх перекладу на українську мову.

В ході дослідження було з'ясовано, що сукупність термінів, яка співвідноситься з тією або іншою сферою діяльності, становить термінологію. Терміни визначають передусім як мовні знаки, що слугують позначеннями понять певної спеціальної, професійної галузі науки або техніки.

Варто зазначити, що терміни слугують втіленням результатів людської теоретико-пізнавальної діяльності і виступають інструментом наукового мислення.

Незважаючи на багатоманітність сучасних сфер наукового знання і притаманних їм понять наявні спільні ознаки, які визначають суть терміна як особливої мовної одиниці. Було визначено, що головними ознаками терміну є відповідність правилам і нормам певної мови, експресивна нейтральність, наявність дефініції, однозначність, системність, точність, відносна незалежність від контексту.

Фінансово-економічна сфера є однією з найважливіших сфер існування та функціонування будь-якої держави.

У ході дослідження було з'ясовано, що фінансово-економічні терміни слугують для позначення понять, що мають відношення до різноманітних сфер діяльності, зокрема кредитно-банківської справи, зовнішньоекономічної діяльності тощо.

Аналізуючи особливості фінансово-економічної термінології, було визначено, що незважаючи на те, що до основних ознак термінів відносяться однозначність та наявність чіткої дефініції, термінології фінансово-економічної

сфери притаманна, як загалом і загальноповживаній лексиці, багатозначність та синонімія.

Розглядаючи характеристику термінів з точки зору їх будови, варто виокремити прості терміни, похідні терміни – суфіксальні, префіксальні та суфіксально-префіксальні, складні терміни та терміни-словосполучення.

Досліджуючи терміни фінансово-економічної сфери у рамках суцільної вибірки було визначено, що прості терміни складають 5, 4%, похідні терміни – 13, 1%, складні терміни – 1, 6% та терміни-словосполучення – 79, 6%.

Переклад будь-якої галузевої термінології виконується із застосуванням різноманітних міжмовних трансформацій, зокрема лексичних, лексико-семантичних, граматичних та лексико-граматичних.

Вибір способу перекладу термінів зумовлений різноманітними факторами, зокрема логіко-предметним, термінологічним, власне лінгвістичним та фактором нормативності.

У рамках дослідження перекладу термінологічних одиниць фінансово-економічної сфери варто зазначити, що переклад із застосуванням лексичних трансформацій складає 35%, лексико-семантичних трансформацій – 15%, граматичних трансформацій – 45%, лексико-граматичних трансформацій – 13%.

Із метою якнайточнішої передачі значення будь-якого терміна одне із основних завдань перекладача полягає насамперед у правильному виборі того або іншого прийому в ході процесу перекладу термінів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агібалова Т. М., Мірошніченко В. М., Плотнікова Н. В. Структурно-семантичний потенціал економічної термінологічної системи англійської мови: особливості перекладу номінативних одиниць. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. 2020. № 1. С. 81-89.
2. Артюх В. М., Глоба О. В., Іщенко В. Л., Хван А. В. Англійський економічний термін (структурний, семантичний, функціональний та лексикографічний аспект) : монографія. Полтава: РВВ ПУСКУ, 2008. 327 с.
3. Архипенко Л. М., Мельник П. В. Іншомовна неолексика в економічному дискурсі. *Scientific developments of European countries in the area of philological researches: Collective monograph*. Riga, 2020. С. 15-32.
4. Бабій Ю. Б. Прикладна лінгвістика: навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни. Миколаїв, 2017. 132 с.
5. Бережна О. О. Особливості перекладу термінів англійської біржової лексики. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2016. Вип. 61. С. 299-302.
6. Бесклетна О. О. Структурні особливості перекладу складних термінів фінансової лексики з української мови на англійську. *Теоретичні і практичні наукові інновації*. 2013. С. 164-168.
7. Бобчинець Л. І. Термінологічна і фразеологічна номінація азартних ігор у сучасній іспанській мові: лексико-семантичний та функціональний аспекти : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.05. Київ, 2017. 233 с.
8. Бодик О. П., Рудакова Т. М. Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. К.: Центр учбової літератури, 2011. 416 с.

9. Боднар С. В. Мовні й соціокультурні особливості англомовного економічного дискурсу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2015. № 19. Т.1. С. 24-27.
10. Борисевич І. П., Ратомська Л. В. Термінознавство та особливості перекладу термінів українською мовою. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Філологічні науки»*. 2012. № 2 (4). С. 224-229.
11. Борсук Л. Ф. Структурно-семантичні та функціональні особливості англомовної банківської терміносистеми : дис.... канд. філол. наук : 10.02.04. Львів, 2015. 273 с.
12. Вакуленко М. О. Українська термінологія: комплексний лінгвістичний аналіз: монографія. Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. 361 с.
13. Васенко Л. А., Дубічинський В. В., Кримець О. М. Фахова українська мова: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 272 с.
14. Верба Л. Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов. Вінниця: Нова книга, 2003. 160 с.
15. Вискушенко С. А. Термін як базовий елемент фахової комунікації. *Вісник Житомирського державного університету. Філологічні науки*. 2015. Вип. 2. С. 128-131.
16. Воевутко Н. Ю. Термінологія дистанційної освіти у новогрецькій та українській мовах: перекладацький аспект. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Перекладознавство та міжкультурна комунікація*. 2016. Вип. 2. С. 7-10.
17. Воробйова О. С., Кальнік О. П., Олешко М. В., Симоненко А. В. Термінологічні проблеми перекладу наукових текстів у сфері ІТ технологій. *Молодий вчений*. 2019. № 5.1 (69.1). С. 187-190.
18. Воскобойник В. І., Тагільцева Я. М. Особливості перекладу англійських афіксальних економічних термінів українською мовою. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Вип. 22. С. 148-153.

19. Гайдар Д. О. Методичні рекомендації до написання кваліфікаційних робіт за спеціальністю «Переклад»: базові теоретичні поняття. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 67 с.
20. Галинська О. М. Специфіка англomовної терміносистеми менеджменту як сфери бізнес-діяльності. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна.* 2014. Вип. 45. С. 11-14.
21. Глущенко В. А., Ледняк Ю. В., Овчаренко В. М., Рябініна І. М. Мова як система : навчальний посібник для студентів філологічних факультетів. Слов'янськ, 2010. 132 с.
22. Гудкова Н. М. Лексичні трансформації при перекладі термінологічної лексики сфери дизайну та текстилю. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: Філологічні науки.* 2020. №3 (334). С. 73-80.
23. Гунченко Ю. В., Зяда Е. М. Історичні шляхи формування англійської економічної термінології. *Молодий вчений.* 2019. № 5.1 (69.1). С. 73-76.
24. Дмитренко О. В., Корнієнко Д. С. Особливості перекладу термінів активної фінансової діяльності підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету.* Серія «Філологія». 2021. № 48. С. 56-59.
25. Дмитрук Л. А., Фурт Д. В. Термінологія: навчальний посібник. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2020. 172 с.
26. Дорошенко С.М. Українська термінологія нафтогазової промисловості: становлення і розвиток: монографія. Полтава: Вид-во ПолтНТУ, 2013. 137 с.
27. Дуда О. І., Завгороднєв Ю. А. Способи утворення фінансово-економічних термінів у сучасній англійській мові. *Іноземна філологія.* 1999. Вип. 111. С. 201-207.
28. Дуднік Г. Англomовні запозичення в українській фінансово-економічній термінології та особливості їх перекладу. *Науковий вісник Херсонського державного університету.* Серія: Лінгвістика. 2013. Вип. 20. С. 241-243.

29. Д'яков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти : монографія. Київ: КМ Academia, 2000. 216 с.
30. Єрахторіна О. М., Лисенко О. А., Пивоваров В. М. Мова української юриспруденції : навч. посібник. Харків: Право, 2020. 330 с.
31. Єфименко Т. М. Перекладацька термінологія: навчально-методичний посібник. Миколаїв: видавець Румянцева Г.В., 2022. 211 с.
32. Заблоцький Ю. В. Вербальні та невербальні засоби репрезентації економіки в англomовному передвиборчому дискурсі США : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Запоріжжя, 2021. 330 с.
33. Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни. Донецьк: ДонНУ, 2012. 388 с.
34. Загнітко А. Сучасний лінгвістичний словник. Вінниця: Твори, 2020. 920 с.
35. Зоренко І. С., Клименко І. М. Лексичні трансформації при передачі англійської політичної термінології українською мовою. *Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. Філологічні студії*. 2012. Вип. 8. С. 84-90.
36. Іванова О.В. Основи укладання галузевих глосаріїв: підручник. К.: ЦП «Компринт», 2017. 246 с.
37. Іванченко М. Ю. Способи та особливості перекладу англійської термінології охорони праці. Актуальні проблеми філології та перекладознавства: зб. наук. праць. 2018. Вип. 14. С. 56-68.
38. Іщук Н., Грачова І. Англійські економічні термінологічні сталі вирази та їх переклад українською мовою. *Лінгвістичні студії: зб. наук. праць*. 2022. Вип. 44. С. 101-113.
39. Казак Ю. Поняття «термін» як лінгвістична проблема: підходи до визначення та історія дослідження. *Філологічний часопис*. 2018. Вип. 1. С. 50-55.

40. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: Нова книга, 2004. 576 с.
41. Кащишин Н. Є. Особливості перекладу англійських дипломатичних термінів українською мовою. *Іноземна філологія*. 2011. Вип. 123. С. 240-245.
42. Кияк Т. Р. Функції та переклад термінів у фахових текстах. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2007. № 32. С. 104-108.
43. Кнодель Л. В. Освітня лексика в англійській та українській мовах: монографія. Київ: ФОП Кандиба Т. П., 2019. 154 с.
44. Кочан І. Запозичення чужослів у терміносистемах як закономірний процес розвитку мов (на матеріалі фінансово-економічної термінології). Мова в суспільстві: семантика, синтактика, прагматика : кол. монографія. Люблін, 2019. Ч. 1. С. 151-161.
45. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства: підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Київ: Видавничий центр «Академія», 2001. 368 с.
46. Круглій О. Р. Дослідження комбінувальних форм у сучасній англійській мові (теоретичні засади). *New horizons of philological science: Collective monograph*. Riga, 2021. С. 169-213.
47. Кузнєцова І. В. Конспект лекцій з курсу «Термінологія» для студентів 4 курсу спеціальності «Переклад» для усіх форм навчання. Запоріжжя, 2017. 86 с.
48. Кучеренко І., Микитенко П. Лексико-семантичний аналіз англійської медичної термінології з використанням електронних таблиць. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2021. Вип. 14. С.129-143.
49. Литвиненко О. В. Підходи до відбору термінів у практиці викладання іноземної мови для спеціальних цілей у ВТНЗ. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. 2012. Вип. 22 (75). С. 527-532.

50. Лукіяничук Ю. О. Способи класифікації військових термінів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2017. Вип. 66. С. 65-67.
51. Любченко М. І. Юридична термінологія: поняття, особливості, види: монографія. Харків: Права людини, 2015. 280 с.
52. Ментинська І. Б. Особливості омонімії в українській комп'ютерній терміносистемі. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2022. № 3. Т. 33 (72). С. 53-57.
53. Ментинська І. Б. Явище полісемії у системі українських комп'ютерних термінів. *Закарпатські філологічні студії*. 2021. Вип. 18. С. 51-56.
54. Миклаш Л. Т. Особливості омонімічних і полісемічних лексем в англійській термінології лісового господарства. *Іноземна філологія: український науковий збірник*. 2015. Вип. 128. С. 14-24.
55. Миклаш Л. Т. Структурно-семантичні параметри англійської терміносистеми лісового господарства : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2018. 279 с.
56. Мосієвич Л. В. Вплив синонімії та полісемії на переклад англійської будівельної термінології українською мовою. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2019. Вип. 23(2). С. 51-55.
57. Мосієвич Л. В. Особливості перекладу англійських термінів з механіки українською мовою. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2018. № 35. С. 76-78.
58. Овсієнко Л. М. Поліфункційність терміна в сучасному термінознавстві. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія: Філологія*. 2022. Т. 25. № 1. С. 89-97.
59. Остапенко С. А., Політикін В. П. Термін як об'єкт перекладознавчих студій у сфері фінансів. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Серія: Філологія. Мовознавство*. 2015. Вип. 241. С. 70-74.

60. Павлюк Х.Т. Економічна термінологія в англійській мові. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Вип. 25, т. 2. С. 27-31.
61. Петрик О. М. Прийом граматичних замінів як особливий вид перекладацьких трансформацій у поетичному тексті. *Література та культура Полісся. Серія «Філологічні науки»*. 2018. № 93. С. 200-207.
62. Петрина О. С. Сміслова варіантність терміна в банківській сфері (на матеріалі англійської та української мов). *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Філологія*. 2015. Вип. 73. С.187-190.
63. Петрина О. С. Формування та функціонування англійських та українських терміносистем банківської сфери : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.17. Львів, 2016. 202 с.
64. Поліщук Н. О. Термінолексика як джерело оновлення газетного тексту (на матеріалі газет перших десятиліть ХХІ ст.) : дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Львів, 2019. 264 с.
65. Радзівська С. О. Алгоритм перекладу нанонаукових термінів. *Studia linguistica*. 2012. № 6. С. 202-206.
66. Ріба-Гринишин О. М. Лінгвістичні особливості німецької термінології геодезії. *Науковий вісник Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України. Серія: Філологічні науки*. 2017. № 263. С. 88-94.
67. Саламаха М. Я. Англійська терміносистема охорони довкілля: структура, семантика, прагматика: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Львів, 2016. 317 с.
68. Селіванова О. О. Проблема диференціації перекладацьких трансформацій. *Нова філологія*. 2012. № 50. С. 201-208.
69. Семенчук Ю. О. Способи проведення методичної класифікації англійської термінологічної лексики підмови міжнародної економіки. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2011. Вип. 20. С. 268-273.

70. Сергеева Г. А. Термін і термінологія як об'єкти лінгвістичного аналізу: поняття та диференційні ознаки. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету: збірник*. 2021. Вип. 35. С. 48-52.
71. Симоненко Л. О. Термін як предмет лексикографії. *Мовознавство: Науково-теоретичний журнал*. 2017. № 1. С. 35-49.
72. Симоненко Л. О. Українське термінознавство кінця ХХ — початку ХХІ ст.: стан і перспективи розвитку. *Мовознавство*. 2018. № 3. С. 39-47.
73. Сіліна Д. С. Явище синонімії в українській коксохімічній термінології. *Молодий вчений*. 2015. № 2. С. 117-120.
74. Сніговська О. В. Особливості перекладу англійських і новогрецьких економічних багатокомпонентних термінів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна*. 2016. Вип. 61. С. 329-332.
75. Снісаренко Я. С. Суспільно-політична лексика у структурно-семантичному аспекті : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.15. Кіровоград, 2012. 216 с.
76. Стоянова Т. В. Проблеми класифікації юридичної термінології та її переклад. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. Лінгвістичні науки*. 2018. № 27. С. 189-196.
77. Суховерхова Н. В. Неологізація терміноназв як елементів мовної моделі трансформаційних процесів в Україні. *Сучасна картина світу: інтеграція наукового та позанаукового знання: збірник наукових праць*. 2004. Вип. 3. С. 270-275.
78. Томіленко Л. М. Термінологічна лексика в сучасній тлумачній лексикографії української літературної мови: монографія. Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. 160 с.
79. Турчак О. М. Особливості словотвору економічної термінології. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Філологічні науки»*. 2016. № 2. С. 247-252.

80. Фесенко І. М. Фінансово-економічні терміни у сучасній англійській мові: шляхи та способи їх творення. *Нова філологія*. 2019. № 76. С. 124-130.
81. Філон М. І., Хомік О. Є. Сучасна українська мова. Лексикологія. Навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. 271 с.
82. Фурт Д. В. Особливості перекладу термінів фінансової сфери українською мовою з англійської. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2019. № 39. Том 3. С. 89-91.
83. Фурт Д. В. Способи перекладу термінів українською мовою з англійської. *Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. Філологічні студії*. 2018. Вип. 17. С. 272-281.
84. Хацер Г. О. Особливості морфологічних способів термінотворення (на прикладі англomовної банківської термінології). *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис»*. 2017. №2. С. 90-94.
85. Хлисту́н І. В. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посібник. Умань: Візаві, 2017. 187 с.
86. Черноватий Л. М. Особливості перекладу українською мовою англomовних термінологічних словосполучень у сфері лінгводидактики. *Англістика та американістика*. 2019. Вип. 16. С. 130-136.
87. Черноватий Л. М. Співвідношення способів перекладу англomовної термінології у сфері фінансів підприємства. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2019. Вип. 175. С. 662-667.
88. Чухно Т. В. Структурно-семантичні та функціональні параметри англomовного вокабуляру митної сфери : дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Запоріжжя, 2021. 238 с.
89. Шелепкова І. М. Від терміна до економічної термінології сучасної української мови. *Сучасна філологічна наука: актуальні питання та вектори розвитку : колективна монографія*. Львів-Торунь, 2021. С. 247-276.

90. Щерба Д. В. Термін та його дефініція як головні онтологічні поняття термінознавства. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2006. Вип. 28. С. 237-239.
91. Щерба Д. В. Функції термінів в сучасному термінознавстві. Нова філологія. Збірник наукових праць. 2007. №26. С. 194-198.
92. Basseby E. A. Terminology and Language Planning: An alternative framework of practice and discourse. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2010. 273 p.
93. Berry R. Terminology in English Language Teaching: Nature and Use. Hong Kong: Peter Lang International Academic Publishers, 2010. 262 p.
94. Blommaert J. Discourse: A Critical Introduction (Key Topics in Sociolinguistics). Cambridge: Cambridge University Press, 2005. 314 p.
95. Budin G., Wright S. E. Handbook of Terminology Management: Basic Aspects of Terminology Management. Philadelphia: John Benjamins Publishing Co., 1997. 370 p.
96. Cabré M. T. Terminology and Philosophy: From Logic to the Philosophy of Science. *IITF Journal*. 2003. Vol. 14. P. 81–85.
97. Cabre M. T. Terminology: theory, methods, and applications. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 1999. 263 p.
98. Campenhoudt V. M., Temmerman R. An interdisciplinary perspective on monolingual and multilingual culture-bound communication. *Dynamics and Terminology*. 2014. Vol. 16. P. 159–182.
99. Carstairs-McCarthy A. An Introduction to English Morphology: Words and Their Structure. Edinburgh: University Press, 2002. 151 p.
100. Croft W., Cruse D. A. Cognitive Linguistics. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. 356 p.
101. Croft W. Explaining Language Change. An Evolutionary Approach. London: Longman, 2000. 304 p.
102. Cronin M. Translation and globalization. London: Routledge, 2013. 208 p.

103. Crystal D. *English as a global Language*. Cambridge: Cambridge University Press, 2003. 212 p.
104. Crystal D. *The Cambridge Encyclopedia of Language*. Cambridge: Cambridge University Press, 1987. 472 p.
105. Draghau J., Picht H. *Terminology: an introduction*. Surrey: University of Surrey, 1985. 265 p.
106. Drouin P. Term Extraction Using Non-technical Corpora as a Point of Leverage. *Terminology*. 2003. № 1. P. 99–115.
107. Drozd L., Roudny M. Language Planning and Standardization of Terminology in Czecho-Slovakia. *International Journal of Sociology of Language. Standardization of Nomenclature*. 1980. P. 29–42.
108. Drozd L. Some Remarks on a Linguistic Theory of Terminology. *Infoterm*. 1981. Ser. 6. P. 106–117.
109. Dungworth D., Mcdonald P. F., Sager J. C. *English Special Languages: Principles and Practice in Science and Technology*. Wiesbaden: O. Brandstetter Verlag KG, 1980. 368 p.
110. Fairclough N. *Analysing Discourse*. London: Routledge, 2003. 288 p.
111. Fairclough N. *Language and Power*. New York: Routledge, 2015. 264 p.
112. Fairclough N. *Media Discourse*. London: Bloomsbury Academic, 2011. 214p.
113. Felber H. International Standartization of Terminology: Theoretical and Methodological Aspects. *International Journal for the Sociology of Language*. 1980. P. 65–79.
114. Felber H. *Terminology manual*. Paris: UNESCO, Infoterm, 2002. 426 p.
115. Fukushige Y., Noguchi N. Statistical and Linguistic Approaches to Automatic Term Recognition. *Termilogy*. 2000. № 2. P. 257–286.
116. Griffiths P. *An Introduction to English Semantics and Pragmatics*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2006. 193 p.
117. Hardie. A., McEnery T. *Corpus Linguistics: Method, Theory and Practice*. Cambridge: Cambridge University Press, 2012. 294 p.

118. Hohnhold I. Principles of cooperation in translation-oriented terminology work. A critical review. *Infoterm*. 1982. Series 7. P. 380–390.
119. Hudson R. A. *Sociolinguistics*. Cambridge: Cambridge Press, 1996. 279 p.
120. Hussey S. *The English Language*. London: Longman, 1995. 188 p.
121. Hutchinson T., Waters A. *English for Specific Purposes: a learning-centred approach*. Cambridge: Cambridge University Press, 1987. 192 p.
122. Kageura K. *The Dynamics of Terminology (Terminology & Lexicography Research & Practice)*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Co., 2002. 327 p.
123. Kinwell D. S., Peterson R. L. *Financial institutions, markets and money*. Chicago: The Dryden Press, 1990. 739 p.
124. Kreidler Ch. W. *Introducing English semantics*. London: Routledge, 1998. 332 p.
125. Kress G., Leeuwen van T. *Multimodal Discourse*. London: Bloomsbury Academic, 2001. 152 p.
126. Kress G. *Multimodality: a Social Semiotic Approach to Contemporary Communication*. London: Routledge, 2010. 212 p.
127. Kress G. *Multimodality, Learning and Communication: a Social Semiotic Frame*. New York: Routledge, 2016. 157 p.
128. Lipka L. *An Outline of English Lexicology: Lexical Structure, Word Semantics, and Word-Formation*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 1992. 212 p.
129. Lyons J. *Introduction to theoretical linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. 520 p.
130. Lyons J. *Linguistic semantics: An introduction*. Cambridge: Cambridge University Press, 1995. 376 p.
131. Meyer I. When Terms Move Into Our Everyday Lives: An Overview of Determinologization. *Terminology*. 2000. P. 111–138.
132. Milroy J. *Linguistic Variation and Change*. Oxford: Blackwell, 1992. 243 p.
133. Murphy M. L. *Semantic relations and the lexicon: antonymy, synonymy and other paradigms*. Cambridge: Cambridge University Press, 2003. 284 p.

134. Nedobity W. Conceptology and Semantics. *Infoterm*. 1983. Series 1. P. 27–59.
135. Nedobity W. Terminology and Application to Classification, Indexing and Abstracting. *Infoterm*. 1983. Series 5. P. 164–187.
136. Newmark P. A Textbook of Translation. New York: Prentice Hall International, 1988. 292 p.
137. Norrick N. R. Semiotic Principles in Semantic Theory. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 1981. 252 p.
138. Palmer F. R. Semantics. A New Outline. Cambridge: Cambridge University Press, 1997. 164 p.
139. Pearson J. Terms in Context. Amsterdam: John Benjamins Publishing Co., 1998. 243 p.
140. Picton A. The Dynamics of Terminology in Short-term Diachrony: A Proposal for a Corpus-based Methodology to Observe Knowledge Evolution. *Dynamics and Terminology*. 2014. Vol. 16. P.159–182.
141. Plag I. Word-formation in English. Cambridge: Cambridge University Press, 2003. 240 p.
142. Rey A. Essays on Terminology. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 1995. 223 p.
143. Richey R. C. Encyclopedia of Terminology for Educational Communications and Technology. New York: Springer Verlag, 2013. 338 p.
144. Roelcke T. Fachsprachen. Berlin: Erich Schmidt, 1999. 250 p.
145. Sager J. C. A Practical Course in Terminology Processing. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 1996. 258 p.
146. Savory T. H. The language of science. London: Andre Deutsch, 1967. 173 p.
147. Schiller B. A. Essentials of economics. Graw: Hill Publishing Company, 1996. 386 p.
148. Surmont J. N. Hyperterminotics Considerations on Terminology Organization. *Terminology Science and Research*. 1999. № 1. P. 5–31.

149. Temmerman R. *Towards New Ways of Terminology Description: The Sociocognitive Approach*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2000. 258 p.
150. *The Oxford Handbook of Translation Studies* / edited by K. Malmkjær, K. Windle. Oxford: Oxford University Press, 2011. 607 p.
151. *The Routledge Handbook of Translation Studies* / edited by F. Bartrina, C. Millán. London: Routledge, 2013. 571 p.

Додаток А

Способи перекладу фінансово-економічних термінів

№	Термін	Переклад	Спосіб перекладу
1	<i>acceptance credit</i>	акцептне фінансування	граматична заміна, генералізація
2	<i>acceptance of a bill of exchange</i>	акцепт векселя	калькування
3	<i>acceptor of bill</i>	акцептант векселя	калькування
4	<i>active analytical accounts of depositary records</i>	активні аналітичні рахунки депозитарного обліку	калькування
5	<i>administrative costs</i>	адміністративно- господарські витрати	конкретизація
6	<i>assets of the joint investment institute</i>	активи інституту спільного інвестування	транспозиція, калькування
7	<i>aval</i>	аваль	адаптивне транскодування
8	<i>average cost of capital assets</i>	середньорічна вартість основних фондів	калькування
9	<i>back-office</i>	бек-офіс	транскрибування
10	<i>balance of payments</i>	платіжний баланс	граматична заміна
11	<i>balanced budget</i>	бездефіцитний бюджет	антонімічний переклад
12	<i>balance sheet</i>	баланс	вилучення
13	<i>bank balance sheet</i>	баланс банку	вилучення
14	<i>bank capital</i>	капітал банку	транспозиція
15	<i>bank draft</i>	банківська тратта	калькування
16	<i>bank liabilities and equity</i>	банківські пасиви	генералізація

17	<i>bank rate</i>	облікова ставка	модуляція
18	<i>banking assets</i>	банківські активи	калькування
19	<i>bearer negotiable instruments</i>	оборотні інструменти на пред'явника	транспозиція, калькування
20	<i>beneficiary bank</i>	банк бенефіціара	транспозиція
21	<i>billing</i>	білінг	транслітерація
22	<i>bitcoin</i>	біткоін	транслітерація
23	<i>bond</i>	цінний папір з фіксованим доходом (як правило, облігація)	описовий переклад
24	<i>broker</i>	брокер	транслітерація
25	<i>budget deficit</i>	дефіцит бюджету	транспозиція
26	<i>budget expenditures</i>	видатки бюджету	транспозиція
27	<i>budget incomes</i>	доходи бюджету	транспозиція
28	<i>calculation return</i>	розрахункова рентабельність	граматична заміна
29	<i>capital</i>	капітал	транслітерація
30	<i>capital consumption allowances</i>	амортизаційні відрахування на відновлення основного капіталу в процесі виробництва валового національного продукту	описовий переклад
31	<i>capital cycle</i>	кругообіг капіталу	транспозиція
32	<i>cartel</i>	картель	адаптивне транскодування
33	<i>circulation funds</i>	фонди обігу	транспозиція
34	<i>closed economy</i>	закрита економіка	калькування
35	<i>command economy</i>	командно-	конкретизація

		адміністративна економіка	
36	<i>commodity exchange</i>	товарна біржа	граматична заміна
37	<i>commodity exchange property</i>	майно товарної біржі	граматична заміна, транспозиція
38	<i>common ownership</i>	спільна сумісна власність	додавання
39	<i>conglomerate combination</i>	конгломерат	вилучення
40	<i>consumer price index</i>	індекс споживчих цін	транспозиція
41	<i>consumer non-durables</i>	товари повсякденного попиту недовгострокового споживання	описовий переклад
42	<i>contract of sale</i>	договір купівлі-продажу	генералізація
43	<i>controlling block of shares</i>	контрольний пакет акцій	конкретизація
44	<i>corporate investment fund share</i>	акція корпоративного інвестиційного фонду	транспозиція, калькування
45	<i>corporate trustee</i>	установа, що виконує функції довірчого власника	описовий переклад
46	<i>correspondent depositary</i>	депозитарій-кореспондент	транспозиція
47	<i>correspondent bank</i>	банк-кореспондент	транспозиція
48	<i>cost of liquidation</i>	ліквідаційна вартість	граматична заміна
49	<i>cost-push inflation</i>	інфляція, викликана зростанням витрат виробництва	описовий переклад
50	<i>costs of production</i>	витрати на виробництво	додавання

		продукції	
51	<i>cost structure of production</i>	структура витрат виробництва	транспозиція, калькування
52	<i>currency intervention</i>	валютна інтервенція	граматична заміна
53	<i>currency of price</i>	валюта ціни	калькування
54	<i>currency resources</i>	валютні кошти	конкретизація
55	<i>custodian</i>	кастодіан	змішане транскодування
56	<i>currency account</i>	валютний рахунок	граматична заміна
57	<i>currency operation</i>	валютна операція	граматична заміна
58	<i>currency quotation</i>	валютне котирування	граматична заміна
59	<i>deflation</i>	дефляція	адаптивне транскодування
60	<i>diseconomies of scale</i>	негативний ефект масштабу виробництва	описовий переклад
61	<i>drop</i>	дроп	транслітерація
62	<i>economic condition</i>	економічна кон'юнктура	конкретизація
63	<i>economic-organizing production relations</i>	організаційно-економічні виробничі відносини	транспозиція, граматична заміна
64	<i>economy anticyclic regulation</i>	антициклічне регулювання економіки	транспозиція, калькування
65	<i>electronic business</i>	система електронної торгівлі (комерції)	описовий переклад
66	<i>electronic payment instruments emission</i>	емісія електронних платіжних засобів	транспозиція, калькування
67	<i>electronic payment instrument holder</i>	держатель електронного платіжного засобу	транспозиція, граматична заміна
68	<i>embargo</i>	ембарго	транслітерація
69	<i>emission</i>	емісія	адаптивне

			транскодування
70	<i>encashment bank provider</i>	інкасувальний банк	вилучення, калькування
71	<i>escrow account</i>	ексроу рахунок	транскрибування
72	<i>exchange rate determinant</i>	детермінанта валютного курсу	транспозиція, калькування
73	<i>external debt</i>	зовнішній борг	калькування
74	<i>factors of production</i>	фактори виробництва	калькування
75	<i>financial lease contract</i>	договір фінансового лізингу	транспозиція, калькування
76	<i>financial reporting audit</i>	аудит фінансової звітності	транспозиція, калькування
77	<i>financial soundness indicators</i>	індикатори фінансової стійкості	транспозиція, калькування
78	<i>financial status assessment</i>	оцінка фінансового стану	транспозиція, калькування
79	<i>financial transactions analysis</i>	аналіз фінансових операцій	транспозиція, калькування
80	<i>financial transaction monitoring</i>	моніторинг фінансової операції	транспозиція, калькування
81	<i>fixed cost</i>	постійні витрати	калькування
82	<i>floating (flexible) exchange rate</i>	плаваючий (гнучкий) валютний курс	калькування
83	<i>foreign trade balance</i>	баланс міжнародної торгівлі	транспозиція, калькування
84	<i>free trade</i>	безмитна торгівля	антонімічний переклад
85	<i>free trade zone</i>	зона вільної торгівлі	транспозиція
86	<i>government securities</i>	державні цінні папери	генералізація

87	<i>gross domestic product</i>	валовий внутрішній продукт	калькування
88	<i>gross income</i>	валовий дохід	калькування
89	<i>debt monetization</i>	монетизація боргу	транспозиція
90	<i>demand-pull inflation</i>	інфляція попиту	транспозиція
91	<i>depository securities accounting</i>	депозитарний облік цінних паперів	транспозиція, калькування
92	<i>general obligation bond</i>	облігація під загальне зобов'язання	транспозиція, калькування
93	<i>hedge</i>	хедж	транскрибування
94	<i>home banking</i>	хоум бенкінг	змішане транскодування
95	<i>hyperinflation</i>	гіперінфляція	адаптивне транскодування
96	<i>import</i>	імпорт	транслітерація
97	<i>inflation</i>	інфляція	адаптивне транскодування
98	<i>internally held public debt</i>	внутрішній борг	вилучення, калькування
99	<i>investment fund depository</i>	депозитарій інвестиційного фонду	транспозиція, калькування
100	<i>joint investment funds</i>	кошти спільного інвестування	транспозиція, калькування
101	<i>kimberley process</i>	процес кімберлі	змішане транскодування
102	<i>labour economics</i>	економіка праці	транспозиція
103	<i>leverage</i>	леверидж	адаптивне транскодування
104	<i>liability and equity</i>	пасивні операції	генералізація

	<i>transactions</i>		
105	<i>manufacturing output</i>	обсяги промислового виробництва	конкретизація
106	<i>marginal cost</i>	граничні витрати	калькування
107	<i>marginal revenue</i>	гранична виручка (дохід)	калькування
108	<i>market economy</i>	ринкова економіка	калькування
109	<i>means of production</i>	продуктивні сили	модуляція
110	<i>methods of depreciation</i>	методи нарахування амортизації	додавання, калькування
111	<i>miner</i>	майнер	змішане транскодування
112	<i>microeconomics</i>	мікроекономіка	адаптивне транскодування
113	<i>monetarism</i>	монетаризм	адаптивне транскодування
114	<i>monetary policy</i>	грошово-кредитна політика	конкретизація
115	<i>money service business</i>	грошово-кредитні компанії	конкретизація
116	<i>money stock</i>	грошова маса	генералізація
117	<i>monopoly</i>	монополія	адаптивне транскодування
118	<i>monopsony</i>	монопсонія	адаптивне транскодування
119	<i>national income accounting</i>	облік національного доходу	транспозиція, калькування
120	<i>net assets value</i>	вартість чистих активів	транспозиція
121	<i>net domestic product</i>	чистий внутрішній продукт	калькування

122	<i>net private domestic investment</i>	чисті приватні внутрішні інвестиції	калькування
123	<i>netting</i>	нетінг	транслітерація
124	<i>no-limited company</i>	повне товариство	антонімічний переклад
125	<i>non-current assets</i>	необоротні активи	калькування
126	<i>nondurable good</i>	товар короткострокового користування	антонімічний переклад
127	<i>non-resident issuer</i>	емітент-нерезидент	транспозиція
128	<i>oligopoly</i>	олігополія	адаптивне транскодування
129	<i>oligopsony</i>	олігопсонія	адаптивне транскодування
130	<i>open investment fund</i>	відкритий інвестиційний фонд	граматична заміна, калькування
131	<i>origin of funds (assets)</i>	джерела походження коштів (активів)	додавання
132	<i>outsourcer</i>	аутсорсер	змішане транскодування
133	<i>overdraft</i>	овердрафт	транслітерація
134	<i>parent bank</i>	материнський банк	конкретизація
135	<i>parent company</i>	материнська компанія	конкретизація
136	<i>parity price</i>	паритетна ціна	граматична заміна
137	<i>payment currency</i>	валюта платежу	транспозиція
138	<i>planned investment spending</i>	планові інвестиційні видатки	калькування, граматична заміна
139	<i>price index</i>	індекс цін	транспозиція
140	<i>private domestic investment</i>	валові приватні внутрішні інвестиції	додавання, калькування

141	<i>privatization securities</i>	приватизаційні цінні папери	граматична заміна, калькування
142	<i>proceeds from sales</i>	виручка від реалізації продукції	додавання, калькування
143	<i>proceeds from the sale of the said property</i>	виручка від реалізації неексплуатованого майна	антонімічний переклад
144	<i>production cooperative</i>	виробничий кооператив	граматична заміна
145	<i>production funds</i>	виробничі фонди	граматична заміна
146	<i>production main funds</i>	виробничі основні фонди	граматична заміна
147	<i>production negotiable (transferable) funds</i>	виробничі оборотні фонди	граматична заміна, калькування
148	<i>product unit cost</i>	собівартість продукції	транспозиція
149	<i>profitability index</i>	індекс рентабельності	транспозиція
150	<i>profitability ratio</i>	коефіцієнт рентабельності	транспозиція
151	<i>profit margin</i>	маржа	вилучення
152	<i>public debt</i>	державний борг	конкретизація
153	<i>public financial audit</i>	державний фінансовий аудит	конкретизація
154	<i>purchasing power parity</i>	паритет купівельної спроможності	транспозиція, калькування
155	<i>ratchet effect</i>	ефект „храповика”	транспозиція
156	<i>ratio of fixed assets</i>	коефіцієнт зношення основних фондів	додавання, калькування
157	<i>reciprocal shareholding</i>	спільне з іншими особами володіння участю	описовий переклад
158	<i>reimport</i>	реімпорт	транслітерація
159	<i>relative release of working capital</i>	відносне вивільнення обігових коштів	конкретизація

	<i>(working)</i>		
160	<i>remaining budget balance</i>	залишок бюджетних коштів	граматична заміна
161	<i>rental income</i>	рента	вилучення
162	<i>replacement cost of fixed assets</i>	відновна (відновлювальна) вартість основних фондів	граматична заміна, калькування
163	<i>reporting entities</i>	суб'єкти первинного фінансового моніторингу	описовий переклад
164	<i>repurchase of joint investment institute securities</i>	викуп цінних паперів інституту спільного інвестування	транспозиція, калькування
165	<i>sanction</i>	санкція	адаптивне транскодування
166	<i>secondary market</i>	вторинний ринок	калькування
167	<i>securities emission</i>	емісія цінних паперів	транспозиція
168	<i>shell bank</i>	банк-оболонка	транспозиція
169	<i>socio-economic production relations</i>	соціально-економічні виробничі відносини	калькування, граматична заміна
170	<i>sources of capital investments</i>	джерела фінансування капітальних вкладень	додавання, калькування
171	<i>stagflation</i>	стагфляція	адаптивне транскодування
172	<i>stagnation</i>	стагнація	адаптивне транскодування
173	<i>stakeholder</i>	стейкхолдер	змішане транскодування
174	<i>swap</i>	своп	транскрибування
175	<i>tangible assets</i>	матеріальні активи	калькування

176	<i>trader</i>	трейдер	змішане транскодування
177	<i>transition bank</i>	перехідний банк	граматична заміна
178	<i>underwriter</i>	андеррайтер	змішане транскодування
179	<i>underwriting</i>	андеррайтинг	адаптивне транскодування
180	<i>unit cost of production</i>	виробнича собівартість	граматична заміна
181	<i>unit cost structure</i>	структура собівартості	транспозиція
182	<i>value-added tax</i>	податок на додану вартість	транспозиція, калькування

Додаток Б
Класифікація фінансово-економічних термінів за будовою

Види термінів	Приклади	Усього
Прості терміни	aval, bond, capital, cartel, drop, embargo, swap	5, 4 %
Похідні терміни	billing, custodian, deflation, hyperinflation, inflation, leverage, microeconomics, monetarism, monopoly, monopsony, netting, outsourcer, reimport, stagnation, trader, underwriter, underwriting	13,1 %
Складні терміни	back-office, bitcoin, stakeholder	1, 6 %
Терміни-словосполучення	active analytical accounts of depositary records, bank draft, bank liabilities and equity, bearer negotiable instruments, capital consumption allowances, consumer price index, cost-push inflation, economy anticyclic regulation, floating (flexible) exchange rate, gross domestic product, gross income, demand-pull inflation, liability and equity transactions, net domestic product, non-current assets, parity price, purchasing power parity, shell bank, socio-economic production relations, tangible assets, value-added tax	79, 6 %

Додаток В

Класифікація способів перекладу фінансово-економічних термінів

Групи перекладацьких трансформацій	Перекладацька трансформація	Процентне відношення	Усього
Лексичні трансформації	Транслітерація	5, 4%	52, 7%
	Транскрибування	2, 1%	
	Змішане транскодування	4, 3%	
	Адаптивне транскодування	9, 3%	
	Калькування	31, 3%	
Лексико-семантичні трансформації	Генералізація	3, 2%	11, 5%
	Конкретизація	7, 1%	
	Модуляція	1%	
Граматичні трансформації	Граматична заміна	13, 7%	41, 2%
	Транспозиція	27, 4%	
Лексико-граматичні трансформації	Описовий переклад	4, 9%	15, 9%
	Антонімічний переклад	2, 7%	
	Додавання	4, 3%	
	Вилучення	3, 8%	

Додаток Г

Застосування перекладацьких трансформацій при перекладі термінів у реченнях

№	Речення англійською мовою	Речення українською мовою	Спосіб перекладу термінів
1	To create foreign scientific and technical information resources of state bodies and scientific organisations financed from the budget, <u>currency resources</u> are annually earmarked in the state budget.	Для створення ресурсів зарубіжної науково-технічної інформації державних органів і наукових організацій, що фінансуються з бюджету, <u>валютні кошти</u> щорічно передбачаються в державному бюджеті цільовим призначенням.	конкретизація
2	To assess the efficiency of the use of <u>working capital</u> of industrial enterprises, certain indicators are used, and for the sake of efficiency – appropriate specific measures.	Для оцінки ефективності використання <u>оборотних коштів</u> виробничих підприємств застосовують певні показники, а для підвищення ефективності – відповідні конкретні заходи.	конкретизація
3	Similarly, it is necessary to calculate and analyze the level of profitability of current assets, perform a factor analysis of revenue growth through intensive and extensive factors of the use of current assets, as well as assess the relative and absolute release (attraction) of <u>working assets</u> .	Так само необхідно провести розрахунок і аналіз рівня рентабельності оборотних активів, виконати факторний аналіз приросту виручки за рахунок інтенсивних і екстенсивних факторів використання оборотних активів, а також оцінити відносне і абсолютне вивільнення (залучення) <u>оборотних активів</u> .	калькування
4	The rate at which central bank provides loan to commercial banks is called	Відсоток, під який центральний банк видає кредити комерційним	модуляція

	<u>bank rate.</u>	банкам, називають <u>обліковою ставкою.</u>	
5	Economic cycles, the periodic emergence of economic imbalances, deep economic crises, the need for effective management of economic fluctuations have created the need to develop an effective mechanism for <u>anti-cyclical economic regulation.</u>	Економічні цикли, періодичне виникнення економічних дисбалансів, глибоких економічних криз, потреба налагодження ефективного управління економічними флуктуаціями породили необхідність вироблення дієвого механізму <u>антициклічного регулювання економіки.</u>	транспозиція, граматична заміна
6	The role of the country as a leading world exporter and importer is considered in the context of increasing <u>foreign trade volume</u> of its closest competitor – China.	Роль країни як провідного світового експортера та імпортера розглядається у контексті нарощення <u>обсягів зовнішньої торгівлі</u> найближчого конкурента – Китаю.	транспозиція
7	The transformation of the financial markets has affected the composition of <u>banks' balance sheet.</u>	Трансформація фінансових ринків вплинула на склад <u>банківського балансу.</u>	вилучення
8	Basel Committee has developed a raft of measures on <u>capital</u> and liquidity standards, designed to strengthen the banking system.	Базельський комітет розробив ряд заходів стандартів <u>капіталу</u> та ліквідності, які спрямовані на зміцнення банківської системи.	транслітерація
9	In recent years Banks <u>Asset & Liability Management</u> has gained greater importance in bank management.	Останніми роками <u>управління активами та пасивами</u> набуло великого значення в управлінні банком.	транспозиція
10	Such changes have become possible mostly due to the efforts of founders who are interested in <u>capitalization</u> banks by increasing share capital.	Такі зміни стали можливими здебільшого завдяки зусиллям засновників, зацікавлених у <u>капіталізації</u> банків	адаптивне транскодування

		шляхом нарощування акціонерного капіталу.	
11	Insufficient activity of banks in placing the existing resources on the market of <u>credit and investment services</u> during 2015-2017 caused a low level of efficiency of use of formed bank resources.	Недостатня активність банків щодо розміщення сформованих ресурсів на ринку <u>кредитно-інвестиційних послуг</u> упродовж 2015-2017 рр. спричинила низький рівень ефективності використання сформованих банківських ресурсів.	граматична заміна
12	The <u>financial resilience of banks</u> plays an important role in building confidence in the banking sector.	<u>Фінансова стійкість банків</u> відіграє важливу роль у формуванні довіри до банківського сектору.	калькування
13	The financial condition of JSCB "Lviv" can be defined as satisfactory, as the baseline indicators are within the recommended values, but the values of these indicators are unstable due to sensitivity to <u>market fluctuations</u> .	Фінансовий стан АТ АКБ «Львів» можна визначити як задовільний, оскільки базові показники перебувають у межах рекомендованих значень, але значення цих показників є нестабільними з огляду на чутливість до <u>ринкових коливань</u> .	калькування
14	The problem of management <u>assets and liabilities</u> is always relevant, because it's a daily case of the Bank, which must be carefully run, and to take preventive measures to reduce the risks from the point of view of liquidity, profitability and solvency.	Проблема управління <u>активами та пасивами</u> є завжди актуальною, адже це щоденна справа банку, яку потрібно ретельно виконувати і вживати профілактичні заходи для зменшення ризиків із погляду ліквідності, прибутковості та платоспроможності.	калькування
15	The liquidity of the <u>balance sheet</u> of PJSC "BONDARIVSKE" is absolute, which indicates	Ліквідність <u>балансу</u> ПрАТ «БОНДАРІВСЬКЕ» є абсолютною, це свідчить	вилучення

	the adequacy of the company's own circulating assets, which ensures its financial stability.	про достатність у підприємства власних оборотних засобів, що забезпечує його фінансову стійкість.	
16	The main areas of the Bank's active operations have traditionally been loans and investments in <u>NBU certificates of deposit</u> .	Основними напрямками активних операцій Банку традиційно залишалися кредити, інвестиції в <u>депозитні сертифікати НБУ</u> .	граматична заміна, транспозиція
17	The increase in the use of <u>funds</u> in the areas of their placement is a consequence of the increase in the bank's assets and the reduction of its debt.	Зростання обсягу використання <u>коштів</u> за напрямками їх розміщення є наслідком збільшення активів банку і скорочення розміру його заборгованості.	конкретизація
18	The following key performance indicators have been identified: a new loan portfolio, including a new retail loan portfolio and <u>net commission and trading income</u> .	Визначено наступні ключові показники ефективності діяльності: новий кредитний портфель, включаючи новий роздрібний кредитний портфель та <u>чистий комісійно-торговельний дохід</u> .	граматична заміна
19	Significant investments by banks in <u>public debt</u> create a risk of reducing the volume of lending to the economy because these two investment areas are interchangeable.	Значні інвестиції банків у <u>державний борг</u> створюють ризик зменшення обсягів кредитування економіки, адже ці два напрями вкладення є взаємозамінними.	конкретизація
20	Martial law introduced certain adjustments in the functioning of the domestic market of <u>government debt securities</u> .	Воєнний стан вніс певні корективи у функціонування вітчизняного ринку <u>державних боргових цінних паперів</u> .	генералізація
21	In martial law conditions, banks' role in the <u>state</u>	В умовах воєнного стану роль банків на <u>ринку</u>	транспозиція

	<u>borrowing market</u> has significantly increased - they own the most extensive portfolio of bonds issued by the government.	<u>державних запозичень</u> суттєво зростає – у їх власності перебуває найбільший портфель випущених урядом облігацій.	
22	Due to the fact that the financial market has become a powerful and efficient source for accumulating temporarily free funds, which will satisfy interests of investors themselves, the state is trying to diversify and improve the list of <u>government securities</u> of Ukraine.	У зв'язку з тим, що фінансовий ринок став потужним і дієвим джерелом в акумуляції тимчасово вільних коштів, що задовольнить інтереси найвибагливішого інвестора, держава намагається урізноманітнити й удосконалити перелік <u>державних цінних паперів</u> України.	генералізація
23	Therefore provision of desirable development pace and productive efficiency increasing are possible only due to the terms of fixed assets intensification and the most appropriate implementation of <u>current fixed assets</u> .	Таким чином, забезпечення бажаних темпів розвитку і підвищення ефективності виробництва можливе за умови інтенсифікації відтворення та якнайкращого використання <u>діючих основних фондів підприємств</u> .	додавання
24	The <u>profitability assessment</u> is carried out to measure the efficiency of an enterprise and the profitability of its products.	<u>Оцінка рентабельності</u> проводиться для вимірювання показників діяльності підприємства та рентабельності продукції.	транспозиція
25	Given that every firm or enterprise is created to make a profit, the profitability of that company should be strictly controlled by the company's owners,	Враховуючи, що кожна фірма чи підприємство створено для отримання прибутку, рентабельність цієї фірми повинна суворо контролюватися як власниками фірми,	транслітерація

	<u>investors</u> , and the government.	<u>інвесторами</u> , так і державою.	
26	<u>Liquidity ratio</u> indicates the firm's ability to repay overdue debts during the year.	<u>Коефіцієнт ліквідності</u> вказує на здатність фірми погасити прострочену заборгованість протягом року.	транспозиція
27	The <u>portfolio management ratio</u> shows how a firm uses its total assets.	<u>Коефіцієнт управління портфелем</u> показує, як фірма використовує свої загальні активи.	транспозиція
28	The market value ratio expresses the value of firms listed on the <u>stock exchange</u> and forms investors' opinions about the firm and its future.	Коефіцієнт ринкового відсотка виражає вартість фірм, які котируються на <u>фондовій біржі</u> , і формує думку серед інвесторів про фірму та її майбутнє.	калькування
29	In the modern world, business valuation technologies have become a tool for building a highly efficient management system aimed at increasing the value of an enterprise, maximizing its profitability, and increasing its <u>investment attractiveness</u> .	Технології оцінювання вартості бізнесу в сучасному світі стали інструментом для побудови високоефективної системи управління, спрямованої на підвищення вартості підприємства, максимізацію прибутковості діяльності, підвищення <u>інвестиційної привабливості</u> .	граматична заміна
30	The most effective instruments of <u>anti-cyclical economic regulation</u> are financial instruments owned by the state and divided into monetary and fiscal ones.	Найефективнішими інструментами <u>антициклічного регулювання економіки</u> є фінансові інструменти, що належать державі та які фахівці поділяють на монетарні та фіскальні.	транспозиція, граматична заміна
31	The state of foreign trade is an important tool for managing the country's	Стан зовнішньої торгівлі є важливим інструментом управління економікою	транслітерація

	economy and allows making informed decisions on the development of domestic exports and <u>imports</u> .	країни і дозволяє приймати обґрунтовані рішення щодо розвитку вітчизняного експорту та <u>імпорту</u> .	
32	The criterion for achieving cash equilibrium in the short term is considered to be a functional financial equilibrium equation that has the following form: <u>net working capital</u> = need for working capital.	Критерієм досягнення підприємством збалансованості грошових коштів в короткостроковому періоді є рівняння функціональної фінансової рівноваги, що має наступний вигляд: <u>чистий власний оборотний капітал</u> = потреба в оборотному капіталі.	додавання
33	The consequence of excessive and uncontrolled macro-level rent-seeking behavior is the so-called «Dutch disease», which causes concentration of labor and capital in the services sector, its outflow from the <u>real economy</u> and the simultaneous replacement with unproductive inputs.	Наслідком надмірної і неконтрольованої ренторієнтованої поведінки на макрорівні є так звана «голландська хвороба», що призводить до концентрації праці й капіталу у сфері послуг, його впливу з <u>реального сектору економіки</u> і одночасним заміщенням непродуктивними факторами виробництва.	додавання
34	Commercial banks are looking for an effective mechanism for servicing the <u>capital market</u> and commercial structures.	Комерційні банки знаходяться в пошуку ефективного механізму обслуговування <u>ринку капіталу</u> і комерційних структур.	транспозиція
35	In order to achieve these goals, we need a properly selected, clear and effective asset management policy for the enterprise, in which <u>working capital</u> plays a	Для того, щоб досягти поставлених цілей, потрібна правильно підібрана, чітка та ефективна політика управління активами	конкретизація

	significant role.	підприємства, в яких значну роль відіграють <u>оборотні кошти</u> .	
36	That is why it is very important to accelerate the attraction of <u>working capital</u> both from internal and external sources.	Саме тому дуже важливим є прискорення залучення <u>грошових оборотних коштів</u> як із внутрішніх, так і з зовнішніх джерел.	додавання
37	Accounting for <u>escrow account</u> transactions has a number of differences from accounting for transactions with regular bank accounts.	Бухгалтерський облік операцій з <u>ескроу-рахунків</u> має ряд відмінностей від бухгалтерського обліку операцій зі звичайними банківськими рахунками.	транскрибування
38	The logical result of the financial and economic activities of the enterprise is to make a <u>profit</u> as the basis of its development in the future.	Логічним результатом фінансово-господарської діяльності підприємства є отримання <u>прибутку</u> як основи його розвитку в майбутньому.	калькування
39	Operating <u>leverage</u> is the basic concept of CVP (Cost-Volume-Profit) analysis and allows us to calculate the level of growth or decline in profits in the planning period at existing costs and changes in sales.	Операційний <u>леверидж</u> є базовою концепцією CVP-аналізу (Cost-Volume-Profit) і дає можливість прорахувати рівень зростання або зниження прибутку підприємства в плановому періоді за існуючих витрат та зміни обсягу реалізації продукції.	адаптивне транскодування
40	The use of this tool makes it possible to control fixed and variable costs, to plan profits as a whole for the enterprise and by type of product, to determine the <u>break-even point</u> and the margin of financial strength.	Використання даного інструменту дає можливість контролювати постійні та змінні витрати, планувати прибуток як у цілому по підприємству, так і за видами продукції, визначати <u>точку беззбитковості</u> та запасу	транспозиція

		фінансової міцності.	
41	Financial leverage characterizes the <u>balance of liabilities</u> , reflecting the problems of <u>capital structure</u> .	Фінансовий леверидж характеризує <u>пасив балансу</u> , відображаючи проблеми <u>структури капіталу</u> .	транспозиція
42	<u>Mining</u> is expanding the application of technological innovations in the field of finance in the context of global social transformations.	В умовах глобальних суспільних трансформацій <u>майнінг</u> розширює застосування технологічних інновацій у сфері фінансів.	змішане транскодування
43	Economic development of Ukraine in the third decade of the 21st century largely depends on the development of digital technologies, on which the <u>cryptocurrency business</u> directly depends.	Економічний розвиток України у третій декаді ХХІ ст. значною мірою визначається розвитком цифрових технологій, від якого напряму залежить <u>криптовалютний бізнес</u> .	граматична заміна
44	<u>Cryptocurrency mining</u> is the process of creating cryptocurrency coins.	<u>Майнінг криптовалют</u> є процесом створення криптовалютних монет.	транспозиція
45	Attempts to implement legal regulation of cryptocurrency mining, and its gradual implementation do not significantly harm the creation, distribution and use of cryptocurrency coins, however, will create transformed conditions for the economic attractiveness of <u>cryptocurrency mining</u> as business objects.	Спроби здійснення правового регулювання майнінгу криптовалют та його поступове впровадження не заважають створенню, розповсюдженню та використанню криптовалютних монет, проте створюватимуть трансформовані умови економічної привабливості <u>майнінгу криптовалют</u> як об'єктів бізнесу.	конкретизація, транспозиція
46	<u>Microeconomics</u> occupies a special place among all types of economy and especially along with macro- and mega-economics.	<u>Мікроекономіка</u> займає особливе місце серед всіх видів економіки й особливо поряд з макро- і мегаекономікою.	адаптивне транскодування

47	Certain areas of economic activity, such as electricity supply or gas transportation, are no longer considered <u>natural monopolies</u> and are increasingly affected by competition due to technological change.	Певні сфери господарської діяльності, такі як постачання електричної енергії, транспортування газу тощо, перестають бути природними <u>монополіями</u> , оскільки зазнають впливу конкуренції у зв'язку з технологічним прогресом.	адаптивне трансформування
48	Policy of state regulators and the natural monopolies working in the direction of increasing tariffs and <u>tax payments</u> to the budget.	Політика державних регуляторів та самих природних монополій працює в бік збільшення тарифів та <u>податкових платежів до бюджету</u> .	граматична заміна
49	The natural monopolies of Ukraine have a deficit of their own <u>working capital</u> .	Природні монополії України мають дефіцит власних <u>оборотних коштів</u> .	конкретизація
50	Crushing monopolies, especially in the field of water supply and sanitation, does not have a significant economic effect; more intensive renovation of fixed assets (increase in capital investment) does not affect the <u>depreciation ratio of fixed assets</u> .	Подрібнення монополій, особливо в сфері водопостачання та водовідведення не дає значного економічного ефекту; більш інтенсивне оновлення основних засобів (збільшення капітальних інвестицій) не впливає на <u>коефіцієнт зносу основних засобів</u> .	транспозиція
51	The key advantage of the <u>market of monopolistic competition</u> consists in the differentiation of goods and services, as well as methods of their promotion.	Ключова перевага <u>ринку монополістичної конкуренції</u> полягає в диференціації товарів та послуг, а також методів їх просування.	калькування
52	The action of a market competition, <u>free market</u> derivatives monopoly, which	Дія ринкової конкуренції, <u>вільного ринку</u> породжує монополію, що змінює	калькування

	changes conditions of competitive struggle and creates threat to safety of economic system.	умови конкурентної боротьби і створює загрозу безпеці економічної системи.	
53	In a period of economic <u>stagnation</u> , positive foreign experience can be used to implement different remuneration systems.	У період економічної <u>стагнації</u> може використовуватися позитивний зарубіжний досвід впровадження різних систем оплати праці працівників.	адаптивне транскодування
54	The balance of export-import operations has a significant impact on the <u>gross domestic product</u> .	Баланс експортно-імпортних операцій має значний вплив на <u>валовий внутрішній продукт</u> .	калькування
55	The tax system is a factor reducing economic growth and revenue of the state and the current system of administration of <u>indirect taxes</u> is not able to fully prevent evasion of payment.	Податкова система є чинником зниження рівня економічного зростання та надходжень до бюджету держави, а чинна система адміністрування <u>непрямих податків</u> не здатна повною мірою унеможливити ухилення від їх сплати.	калькування
56	The efficiency of the use of fixed assets and other <u>non-current tangible assets</u> in the economic activity of the enterprise depends on the quality of the accounting data.	Від якості облікових даних залежить ефективність використання основних засобів та інших <u>необоротних матеріальних активів</u> у господарській діяльності підприємства.	калькування
57	Excessive accumulation of loaned capital is considered as a <u>public debt</u> growth factor.	Надмірне нагромадження позичкового капіталу розглядається як фактор зростання <u>державного боргу</u> .	конкретизація
58	Clients benefit from our products with reliable	Клієнти отримують вигоду від наших	конкретизація

	quality and competitive <u>pricing</u> .	продуктів з надійною якістю та конкурентними <u>цінами</u> .	
59	It is primarily these changes in <u>money stock</u> that cause a change in spending.	Саме ці зміни <u>грошової маси</u> в першу чергу спричиняють зміни у витратах.	генералізація
60	<u>Business accounting</u> is in close connection with the managerial system, which, consequently, determines a specific role of expenditures in enterprise management.	<u>Бухгалтерський облік</u> перебуває в тісному взаємозв'язку з управлінською системою, що відповідно визначає особливу роль витрат в управлінні підприємством.	модуляція
61	On the issue of investment conditions, certain requirements were important for Nestlé: the possibility to retain <u>majority ownership</u> and full management control of local subsidiaries.	Щодо умов інвестування, то для компанії Nestle важливими були певні вимоги: можливість збереження <u>контрольного пакету акцій</u> і повного управлінського контролю над місцевими дочірніми компаніями.	модуляція
62	The current account of the <u>balance of payments</u> in accordance with the analyzed data has a negative feedback with the balance of services and a direct correlation with the balance of goods and services in general, as well as the balance of goods.	Рахунок поточних операцій <u>платіжного балансу</u> відповідно до даних, що аналізуються, має зворотний зв'язок із балансом послуг та прямий кореляційний зв'язок із балансом товарів і послуг у цілому, а також балансом товарів.	граматична заміна, транспозиція
63	The use of the <u>production possibilities curve</u> in the process of strategic planning of the production program, based on the main economic and theoretical provisions for possible production with full and efficient use of	Використання <u>кривої виробничих можливостей</u> в процесі стратегічного планування виробничої програми, виходячи з основних економіко-теоретичних положень стосовно можливого випуску продукції за	граматична заміна, транспозиція

	resources in this technology development, allows to identify alternatives to the structural program.	повного й ефективного використання ресурсів при даному розвитку технології, дозволяє визначити альтернативні варіанти структурної програми.	
64	<u>Cash flow management</u> is a financial tool that allows you to achieve high final results of the financial and economic activities of the company.	<u>Управління грошовими потоками</u> є фінансовим інструментом, що дозволяє досягти високих кінцевих результатів фінансово-господарської діяльності підприємства.	транспозиція
65	The <u>consumer price index</u> is one of the basic macroeconomic indicators that characterize the dynamics of changes in price for goods and services purchased by the population for non-productive consumption.	<u>Індекс споживчих цін</u> є одним з базових макроекономічних показників, що характеризує динаміку змін цін на товари і послуги, які купує населення для невикористаного споживання.	транспозиція
66	The <u>gross profit margin</u> reflects the success of exclusively sales of products (goods, works, services), excluding other operating and non-operating income.	<u>Рентабельність продажів за валовим прибутком</u> відображає успішність виключно продажів продукції (товарів, робіт, послуг), без урахування інших операційних і неопераційних доходів.	описовий переклад
67	And the <u>net profit margin</u> depends on the accounting policy of the enterprise, the value of financial leverage, the value of fixed assets, long-term expenses (for example, on investments and innovations).	А <u>рентабельність продажів (доходу) за чистим прибутком</u> залежить від облікової політики підприємства, величини фінансового левериджу, вартості основних фондів, довгострокових витрат (наприклад, на інвестиції та інновації).	описовий переклад

68	The main negative effects of the decapitalization of the financial sector during 2014-2016 were the following: lack of equity to restore confidence in financial institutions, the decline in the <u>debt financing</u> of the real economy, higher interest rates due to the growing shortage of free financial resources on the domestic market and the failure of the financial sector to increase their propositions.	Основними негативними наслідками декапіталізації фінансового сектору протягом 2014-2016 рр. стали: недостатність власного капіталу для відновлення довіри до фінансових інститутів, скорочення <u>обсягів боргового фінансування компаній</u> реальної економіки, підвищення рівня відсоткових ставок через дефіцит вільних фінансових ресурсів на внутрішньому ринку і неспроможністю фінансового сектора збільшити їх пропозицію.	додавання
69	Multinational companies operate in many countries and form long supply chains to economize on <u>costs of production</u> and transportation.	Багатонаціональні компанії працюють у багатьох країнах і утворюють довгі ланцюги поставок, щоб заощадити на <u>витратах на виробництво продукції й транспортування</u> .	додавання
70	<u>Balance sheet profit</u> is the main indicator in credit transactions.	<u>Балансовий прибуток</u> є основним показником при кредитних операціях.	вилучення
71	The involvement of <u>stakeholders</u> in the reform of territorial communities in Ukraine will allow to spread successful experience in implementing measures to strengthen socio-economic security of the region.	Залучення <u>стейкхолдерів</u> у межах реформи територіальних громад в Україні дасть змогу поширити вдалий досвід реалізації заходів щодо зміцнення соціально-економічної безпеки регіону.	змішане транскодування
72	The specifics of state regulation of the <u>securities market</u> in the United States, involves the	Особливості державного регулювання <u>ринку цінних паперів</u> у США полягають у втручанні у	транспозиція

	intervention in the activities of stock exchanges.	діяльність фондових бірж.	
73	Today the most common crediting methods in the banking practice are credit line, <u>overdraft</u> , non-instalment term credit.	Сьогодні в банківській практиці найбільш поширеними методами кредитування є кредитна лінія, <u>овердрафт</u> , разовий строковий кредит.	транслітерація
74	<u>Overdraft</u> crediting is characterized by a rapid procedure of obtaining a credit.	<u>Овердрафтне кредитування</u> відзначається швидкою процедурою отримання кредиту.	граматична заміна
75	Underlying causes of budget deficit are slump in production, decrease in the efficiency of functioning of industries and businesses, unreasoned socio-economic policies, which led to a decline in the volume of <u>gross domestic product</u> and <u>national income</u> .	Глибинними причинами бюджетного дефіциту стали спад виробництва, зниження ефективності функціонування галузей економіки і підприємств, не виважена соціально-економічна політика, що і зумовили спад обсягів <u>валового внутрішнього продукту</u> і <u>національного доходу</u> .	калькування
76	The implementation of infrastructure projects leads to a reduction of unemployment, growth in business activity, increase in the <u>capitalization</u> of other industries and is an indicator of the expectations of institutional investors and corporations regarding the development of the economy in the coming years.	Реалізація інфраструктурних проектів зумовлює зниження рівня безробіття, ріст ділової активності, підвищення <u>капіталізації інших галузей</u> та є індикатором очікування інституційних інвесторів та корпорацій щодо розвитку економіки на найближчі роки.	адаптивне транскодування
77	World experience proves that the use of infrastructure type corporate <u>bonds</u> is economically justified and	Світовий досвід доводить, що використання корпоративних <u>облігацій</u> інфраструктурного типу є	калькування

	effective in attracting large amounts of investment.	економічно виправданим та ефективним у залученні великих обсягів інвестицій.	
78	<u>Transnationalization of production and capital</u> has become a factor that determines to a large extent the pace and proportion of the development of the entire global system of the economy.	<u>Транснаціоналізація</u> виробництва і капіталу стала чинником, що визначає значною мірою темпи і пропорції розвитку всієї світової системи господарства.	адаптивне транскодування
79	At the same time, the consequences of these economic downturns were the advanced development of industry and a new round of machine invention in the XIX century, the failure of the gold and currency standard in the XX century and the reorientation of financial flows from <u>speculative assets</u> to others, including raw materials and energy in the XIX century.	Водночас наслідками цих економічних спадів стали випереджальний розвиток промисловості та новий виток винахідництва машин у XIX ст., відмова золото-валютного стандарту у XX ст. та переорієнтація фінансових потоків зі <u>спекулятивних активів</u> в інші, зокрема сировинні та енергетичні у XIX ст.	калькування
80	In the end of the 20th century they formed preconditions for the transformation of the paternalistic model of a <u>social market state</u> and caused the public request for systemic structural reforms.	Наприкінці XX ст. вони сформували передумови для трансформування патерналістської моделі <u>соціальної ринкової держави</u> та зумовили суспільний запит на системні структурні реформи.	калькування
81	Banking services for foreign economic activity of enterprises includes a wide range of operations, in particular, maintaining customer accounts in foreign currency, conducting international	Банківське обслуговування зовнішньоекономічної діяльності підприємств включає широкий спектр операцій, зокрема, ведення клієнтських рахунків в іноземній	граматична заміна

	settlements for <u>export-import operations</u> , various forms of financing foreign economic activity, etc.	валюти, проведення міжнародних розрахунків за <u>експортно-імпортними операціями</u> , різні форми фінансування зовнішньоекономічної діяльності тощо.	
82	The specifics of bank financing of foreign economic activity of enterprises is that the loan is provided mainly in foreign currency, respectively, the bank must have a <u>currency license</u> , reliable foreign banks-contractors and be a member of SWIFT and other <u>international payment systems</u> .	Специфіка банківського фінансування зовнішньоекономічної діяльності підприємств полягає в тому, що кредит надається, переважно, у іноземній валюті, відповідно банк повинен мати <u>валютну ліцензію</u> , надійні іноземні банки-контрагенти та бути членом SWIFT та інших <u>міжнародних платіжних систем</u> .	граматична заміна
83	Effective activity of <u>economic entities</u> requires management of financial resources, including company capital, which should provide the basis for stable development of the enterprise and its permanent growth in the market.	Ефективна діяльність <u>суб'єктів господарювання</u> потребує управління фінансовими ресурсами, зокрема капіталом підприємства, яке повинно забезпечити основи для стабільного розвитку підприємства та його постійного зростання на ринку.	транспозиція, граматична заміна
84	The improvement of internal control system of <u>capital circulation</u> in the enterprise will improve the efficiency of the whole management process of its activity.	Удосконалення на підприємстві системи внутрішнього контролю <u>кругообігу капіталу</u> дозволить підвищити ефективність усього процесу управління їх діяльністю.	транспозиція
85	The organizational and economic relations serve as	Організаційно-економічні відносини	граматична заміна,

	a kind of intermediary node connection between the productive forces and the <u>social and economic relations of production</u> .	виконують роль своєрідного посередника, вузла зв'язку між продуктивними силами та <u>соціально-економічними виробничими відносинами</u> .	транспозиція
86	One of the main taxes levied on the territory of Ukraine is the <u>value added tax</u> .	Одним із основних податків, які стягуються на території України є <u>податок на додану вартість</u> .	транспозиція
87	Modern military-pandemic and other crisis conditions of enterprise functioning require optimal use of <u>non-current assets</u> of the enterprise.	Сучасні воєнно-пандемічні та інші кризові умови функціонування підприємств потребують оптимального використання <u>необоротних активів</u> підприємства.	калькування
88	Banks have traditionally been critical participants in the <u>government securities market</u> .	Банки традиційно були одними із ключових учасників <u>ринку державних цінних паперів</u> .	транспозиція
89	Use of the <u>parity index</u> enables agricultural producers to focus on improving the efficiency of production.	Використання <u>індексу паритетності</u> дозволяє зосередити зусилля сільськогосподарських товаровиробників на підвищенні ефективності виробництва.	транспозиція
90	The proposed pricing system on the input material resources and agricultural production involves the use of <u>parity indicator</u> .	Запропонована система ціноутворення на вхідні матеріальні ресурси і сільськогосподарську продукцію передбачає використання <u>індикатора паритетності</u> .	транспозиція
91	The level of competition is characterized as a key factor in determining the	Охарактеризовано рівень конкуренції, як ключовий фактор визначення	транспозиція

	<u>market model.</u>	<u>моделі ринку.</u>	
92	The action of a market competition, free market derivatives <u>monopoly</u> , which changes conditions of competitive struggle and creates threat to safety of economic system.	Дія ринкової конкуренції, вільного ринку породжує <u>монополію</u> , що змінює умови конкурентної боротьби і створює загрозу безпеці економічної системи.	адаптивне транскодування
93	<u>Joint investment institutes</u> , in particular, venture capital funds, constitute a significant part of the economies of developing countries.	<u>Інститути спільного інвестування</u> , зокрема, венчурні фонди, є вагомою частиною економік країн, що розвиваються.	транспозиція
94	In addition, the use of <u>venture capital funds</u> for legitimate tax optimization or as financial intermediaries within the group of companies is a very common phenomenon on the market of goods and services.	Крім цього, використання <u>венчурних фондів</u> для цілей законної оптимізації оподаткування чи як фінансових посередників у складі групи компаній є дуже поширеним явищем на ринку товарів і послуг.	вилучення
95	An important condition for such growth is the stability of the home currency, which is shown in a stable purchasing power and <u>low inflation</u> (devaluation).	Важливою умовою такого зростання є стабільність вітчизняної грошової одиниці, що проявляється у стійкій купівельній спроможності та <u>низьких темпах інфляції</u> (знецінення).	додавання
96	<u>Inflation</u> of demand occurs when individual and firms incomes grow faster than the real volume of goods and services.	<u>Інфляція</u> попиту має місце в тому випадку, коли грошові доходи населення і фірм зростають швидше, ніж реальний обсяг товарів та послуг.	адаптивне транскодування
97	The <u>price index</u> , which describes the changes in economy through the GDP	Найвагомим показником інфляції, її глибини є <u>індекс цін</u> ,	транспозиція

	deflator used to calculate the value of indicators by the base-period prices, is the most important determinant of inflation and its depth.	який характеризує зміни в економіці через дефлятор ВВП, що використовується для перерахунку вартісних показників у цінах базового періоду.	
98	The <u>elasticity of trade</u> with Ukraine relative to the trade partner economy size depends on distance.	<u>Еластичність торгівлі</u> з Україною за величиною економіки торговельного партнера залежить від відстані.	калькування
99	They differ in the methodology of allocation of <u>fixed costs</u> , but show significant results of break-even production of certain products.	Вони відрізняються методологією розподілу <u>постійних витрат</u> , але показують суттєві результати безбиткового виробництва окремих видів продукції.	калькування
100	Determining macroeconomic factors to ensure the financial stability of the banking system are deposit interest rate in foreign currency, <u>exchange rate</u> , consumer price index and the size of gold and foreign exchange reserves.	Детермінуючими макроекономічними факторами забезпечення фінансової стабільності банківської системи є депозитна процентна ставка у валюті, <u>валютний курс</u> , індекс споживчих цін і розмір золотовалютних резервів.	калькування

Додаток Г

**Частотність застосування перекладацьких трансформацій при перекладі
фінансово-економічних термінів у реченнях**

Групи перекладацьких трансформацій	Перекладацька трансформація	Процентне відношення	Усього
Лексичні трансформації	Транслітерація	4 %	35 %
	Транскрибування	1 %	
	Змішане транскодування	2 %	
	Адаптивне транскодування	9 %	
	Калькування	19 %	
Лексико-семантичні трансформації	Генералізація	3 %	15 %
	Конкретизація	9 %	
	Модуляція	3 %	
Граматичні трансформації	Граматична заміна	15 %	45 %
	Транспозиція	30 %	
Лексико-граматичні трансформації	Описовий переклад	2 %	13%
	Додавання	7 %	
	Вилучення	4 %	